

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

Journal of Social Science and Cultural

P-ISSN: 2697-6269 ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

E-ISSN: 2697-6269 Vol.6 No.2 (July- December 2022)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม การศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และคณะครู ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และ วัฒนธรรม

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของ บุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

572 ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 061-5262919 โทรสาร. 075-340-042 E-mail : suriya.sur@mcu.ac.th

ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

อุปนายกสภา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพปัญญาสุธี

ที่ปรึกษารองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ.ดร.

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูพรหมเขตคณารักษ์, ดร.

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

เจ้าอาวาสวัดวังตะวันตก รักษาการเจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร.

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการ

พระครูสิทธิธรรมาภีรัต, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

พระสาโรจน์ ธมมสโร, ดร.

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

ศาสตราจารย์ ดร. ครองชัย หัตถา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ พัน ดอกบัว

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชภาพรรณ คูวิเศษแสง

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ดร. มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. อีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. สิทธิโชค ปาณะศรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. พิระศิลป์ บุญทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร. อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาศกดิ์ดา สิริเมธี

เลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

นายอภินันท์ คำหารพล

ผู้ช่วยเลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

พระมหาอนชิต อนนตเมธี

วัดหน้าพระบรมธาตุ

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

วัดสระเรียง

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระบุญญฤทธิ์ ภาทจารี

สำนักสงฆ์วัดนาสนธิ์

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

วัดศาลามีชัย

ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวฉัตตมาศ วิเศษสินธุ์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ออกแบบปก

นายวินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

 จัดรูปเล่ม

นางสาวทิพย์วรรณ จันทรา

 พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031 โทรสาร. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2565 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นบทความวิจัยจำนวน 5 เรื่อง เล่มนี้เป็นปีที่ 6 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

๒๑๑๑๑

นางสาวบุญญาดา จงละเอียด
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
บทความวิจัย : Research Articles	
ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุง คณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1
LANGUAGE REFLECTS CULTURE FROM SHADOW PUPPET SHOWS, AT CHONGCHAROEN PROF. SRIPAT, SURAT THANI PROVINCE	
สุวิมล เวชวิโรจน์	
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมศัพท์สัณคีตและเทคนิคการบรรเลงดนตรีไทย	17
RESEARCH FOR INNOVATION DEVELOPMENT MEDIA FOR THAI MUSICAL TERMS AND TECHNIQUE OF PLAYING	
ปาหนัน กฤษณมรณย์, ศรัทธา จันทมณีโชติ, คฑาวุธ พรหมลี้ ไกรศิลป์ โสตานิล และรัตติกาล แสงไทย	
จิตรกรรมล้านนาสู่การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม	32
LANNA PAINTING TOWARDS THE CREATION OF MIXED – MEDIA PAINTINGS	
วรินทร์รัตน์ พุทธอาสน์ และทิพวรรณ ทั้งมั่งมี	
แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์	49
GUIDELINES FOR ARTS EDUCATION TO PROMOTE CREATIVE ECONOMY	
ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล	
แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชน บ้านปากกลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	67
GUIDELINES FOR REDUCING SOCIAL INEQUALITY BASED ON MANORA CULTURE IN BANPAKLAT COMMUNITY, THUNGLUANG SUB-DISTRICT, WIANGSA DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE	
วงษ์สิริ เรืองศรี, พระครูอรุณสุตาลังการ, พระครูวิรัตธรรมโชติ และพระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว)	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	83

ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุง
คณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
LANGUAGE REFLECTS CULTURE FROM SHADOW PUPPET SHOWS,
AT CHONGCHAROEN PROF. SRIPAT, SURAT THANI PROVINCE

สุวิมล เวชวิโรจน์

Suwimon Vatviroj

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand

E-mail: suwimon026@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุง คณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ ตำบลบ้านยาง อำเภอศรีวิชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แผ่นบันทึกภาพเคลื่อนไหว การสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลภาคสนามในงานแสดงตามส่วนราชการ และเอกชน ประกอบกับการสังเกตการณ์ภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุงได้ 4 ประการ คือ ประการแรก ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมทางด้านคติธรรม ได้แก่ คติธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การมองความจริงของชีวิตตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในด้านความไม่เที่ยง แห่งชีวิต การสั่งสมบุญ พรหมวิหาร 4 เบญจศีล และคติธรรมเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ตรัยสรณ คุณปิตรมารดา ครูบาอาจารย์ ประการที่สอง ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ได้แก่ อาหารอย่างข้าวต้ม และใบกระท่อม สถาปัตยกรรมของตึกหรืออาคารพาณิชย์ เครื่องมือ เครื่องใช้อย่างโทรศัพท์ การแต่งกายของผู้หญิงตามยุคสมัย เช่น เสื้อสายเดี่ยว เสื้อเว้าหน้าเว้า หลัง และการประกอบอาชีพทำกิจการส่วนตัวหรือค้าขาย ประการที่สาม วัฒนธรรมทางภาษา ที่ปรากฏในตัวบทหนังตะลุง ได้แก่ การใช้คำแทนตัวผู้พูดและคู่สนทนา สำนวนสุภาษิต การพูดแบบไม่ตรงไปตรงมา และการสร้างคำขึ้นจากภาษาถิ่นได้ และประการที่สี่ ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมทางด้านค่านิยม ได้แก่ วิธีการครองเรือน วิธีการเลือกคู่ครอง และการชมความงามของผู้หญิง สะท้อนให้เห็นว่าการแสดงหนังตะลุงให้ทั้งคติธรรมคำสอนและความบันเทิงใจแล้ว

* Received 5 September 2022; Revised 15 December 2022; Accepted 21 December 2022

ภาษายังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสะท้อนวัฒนธรรมด้านคติธรรม เครื่องมือเครื่องใช้ร่วมสมัย และค่านิยมที่ทรงคุณค่าต่อสังคม

คำสำคัญ: ภาษา, วัฒนธรรม, หนังตะลุง, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

This research article aimed at analyze the language that reflects the culture from the shadow puppet show of the Chongcharoen club by Sor. Sriphat, Ban Yang Subdistrict, Khiri Rat Nikhom District, Surat Thani Province, using qualitative research methods and collected information from documents, motion pictures, in-depth interviews, field data at government and private events, along with field observations. The results showed that language reflects culture in four ways. Firstly, language reflects cultural beliefs, including Buddhist beliefs, for example, beliefs about seeing the truth of life according to Buddhist doctrines in the impermanence of life. The accumulation of merit, four sublime states of mind, the five precepts and beliefs about sacred things such as the Threefold Refuge, father, mother and teachers. Secondly, the language that reflects the contemporary tool culture includes food consumption such as congee and kratom leaves. The architecture of commercial buildings. Appliances such as telephones, and modern women's dress. For example, tank tops, clothing that reveals too much skin, and the occupation of doing personal business or trading. Thirdly, the linguistic cultures present in shadow puppets include the use of colloquial representations, proverbs, slurred speech, and southern dialects. Fourthly, language that reflects cultural values is household life, how to choose a mate, and how to admire women's beauty. It reflects that the shadow puppets show both moral teachings and entertainment. Language is also an important tool for reflecting cultural beliefs, contemporary tools, and socially valuable values.

Keywords: Language, Culture, Shadow Puppets, Suratthani Province

บทนำ

นักมานุษยวิทยาจัดภาษาให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่สะท้อนภาษาและวัฒนธรรม

ได้เด่นชัดที่สุดของคนในภาคใต้คือศิลปะการแสดง โดยเฉพาะหนังตะลุง (ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2551) เพราะหนังตะลุงมีการเล่าเรื่องราวที่ผู้ร่ายเป็นนิยาย ดำเนินเรื่องด้วยบทกลอนที่ซับซ้อนเป็นสำเนียงท้องถิ่น มีบทสนทนาแทรกเป็นระยะ และใช้การแสดงเงาบนจอผ้าเป็นสิ่งดึงดูดสายตาของผู้ชม ซึ่งการขับกลอน การสนทนา และการแสดงเงานี้ายหนังตะลุงเป็นคนแสดงเองทั้งหมด (ชนานันท์ ตรงดี และคณะ, 2549)

เมื่อกล่าวถึงหนังตะลุงจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ หรือที่รู้จักกันในนามนายบรรจง เพชรขูลูกหลานในชุมชนตำบลบ้านยาง อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้มีใจรักทางด้านวัฒนธรรมและมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในการนำธรรมะเข้ามาสอดแทรกในบทบาทหนังตะลุง ประกอบกับมีความชื่นชอบในตัวนายหนังทำให้ในปี พ.ศ. 2555 นายบรรจง เพชรขู ได้ฝากตัวเป็นศิษย์กับนายหนังตะลุงศรีพัฒน์ หรือนายพัฒน์ เกื้อสกุล บรมครูหนังตะลุงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี อาศัยหลักคำสอนของหนังตะลุงศรีพัฒน์ในการฝึกฝนที่ว่า “ปาก มือ สมอง และความรู้สึกรอบตัว” มาใช้เป็นพื้นฐานในการฝึกทักษะการแสดงหนังตะลุง ประกอบกับนายบรรจง เพชรขูเรียนจบนักธรรมชั้นเอก เทียบเท่าระดับประถม (ป.6) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้นำองค์ความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการแสดงหนังตะลุง และฝึกฝนเรื่อยมาเกือบสองปีจนสามารถตั้งคณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ และยังมีครูหนังตะลุงเมืองสุราษฎร์ธานีอีกหลายท่านช่วยบ่มเพาะวิชาความรู้ด้านหนังตะลุง เช่น หนังเทพศิลป์ ตะลุง 3 ภาษา และหนังสุวิทย์ ศ.ศรีพัฒน์ โดยเริ่มแสดงหนังตะลุงเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้รับแสดงหนังตะลุงทั้งภายในและภายนอกจังหวัด อย่างจังหวัดนครศรีธรรมราช ราชบุรี และชุมพร เป็นต้น ด้วย อัตลักษณ์เด่นของนายหนังตะลุงที่เป็นลูกหลานในชุมชน ทำให้ทางชุมชนบ้านยาง เช่น สถานีอนามัยบ้านยางนำคณะหนังตะลุงจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์มาทอล์กโชว์เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของอนามัยให้แก่ผู้มาเยือนทราบ และวัฒนธรรมจังหวัดยังส่งเสริมการแสดงหนังตะลุงที่ทำการศึกษานี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของประเพณีชักพระของทางจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหนังตะลุงเข้ามามีบทบาทในการเป็นสื่อกลางในการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชนและจังหวัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์การแสดงหนังตะลุงในด้านภาษาสะท้อนวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงการสื่อสารในฐานะที่เป็นรูปแบบของพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ใช้แยกความแตกต่างของแต่ละสังคม รวมทั้งเข้าใจกฎการสร้างสรรคการใช้ภาษาอันเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรมอีกด้วย (อัมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมจากการแสดงหนังตะลุงของคณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ ตำบลบ้านยาง อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการใช้ภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมจากการแสดงหนังตะลุง ผู้วิจัยเลือกใช้บทหนังตะลุงใน 2 บริบท คือ บทพากย์และบทเจรจาในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แผ่นบันทึกภาพเคลื่อนไหวการแสดงหนังตะลุง ข้อมูลภาคสนามในงานแสดงตามส่วนราชการ และเอกชนในสถานที่ต่าง ๆ และการสังเกตการณ์ โดยกำหนดขอบเขตเฉพาะการแสดงหนังตะลุง คณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ ตำบลบ้านยาง อำเภอศรีรัตนนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้จะสังเกตการแสดงจำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลา 6 เดือน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยนายหนังตะลุงจำนวน 3 คน คือ นายหนังตะลุงคณะจงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ 1 คน และนายหนังซึ่งเป็นบรมครูให้กับคณะหนังตะลุงอีก 2 คน เนื่องจากการแสดงมีบางบทของหนังตะลุงมีการหยิบยืมใช้ร่วมกัน และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากกลุ่มนายหนังตะลุงให้อ่านข้อมูลและทักท้วงหรือเสนอแนะก่อนนำเสนอข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอใบรับรอง จริยธรรมในมนุษย์ก่อนที่จะลงสนามวิจัย เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยเริ่มตั้งแต่แสดงเอกสารชี้แจง และเอกสารแสดงความยินยอมแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการเก็บข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมจากการแสดงหนังตะลุง ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องการจำแนกลักษณะของวัฒนธรรมไทย ของประภาศรี สีหอำไพ โดยแบ่งเป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางศิลปกรรม วัฒนธรรมทางคตินิยม วัฒนธรรมทางเนติธรรม วัฒนธรรมทางสหรธรรม (ค่านิยม) และวัฒนธรรมทางภาษาและวรรณคดีเป็นกรอบในการศึกษา (ประภาศรี สีหอำไพ, 2550) นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์พบภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุงที่น่าสนใจ 4 ประเภท ดังนี้

1. ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านคตินิยม แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 คตินิยมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมคำสอนที่พุทธศาสนิกชนยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนจากบทกลอนว่าหน้าบท

เราชาวพุทธต้องยึดไว้ให้เป็นหลัก

ต้องรู้จักอบรม อยู่ในพรหมวิหารสี่

พระพุทธธรรมสงฆ์สามอย่างทางบาลี

เบญจศีลมีห้าข้อ พอเข้าใจ

จากบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมทางด้านคติธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการนำหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และเบญจศีลหรือศีล 5 ประกอบด้วย การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักขโมย ประพฤติผิดในกาม พูดคำหยาบ และละเว้นจากการดื่มสุรา มาใช้เป็นหลักธรรมในการควบคุมความประพฤติในการดำเนินชีวิต

1.1.1 ความไม่เที่ยงแห่งชีวิต

ตามหลักพระพุทธศาสนา มองสิ่งมีชีวิตมีเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดำเนินไป ฉะนั้นการดำรงอยู่ในหลักธรรมต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะทุกสิ่งทุกอย่างต้องเปลี่ยนแปลงดับสูญไปตามสังสารวัฏ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนจากบทเกี่ยวจ้อ

ธรรมชาติหมุนว ใจหมุนวน	ชีวิตคนแก่กัน ตามคืนวันหมุนเวียน
เวียนคืนวัน ผันแปร คนเราแก่ไปด้วย	ใครจะช่วยเหนี่ยวรั้ง เป็นบั้งเหียน
ไม่เที่ยงแท้แปรผันคืนวันเวียน	เวลาเปลี่ยนราศีสู่ ฤดูแล

จากบทเกี่ยวจ้อข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านคติธรรมเรื่องความไม่เที่ยงของชีวิต โดยเฉพาะความตายเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต ทุกสิ่งล้วนมีความไม่เที่ยงหรือย่อมมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาทตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1.1.2 การสั่งสมบุญ

ตามความเชื่อทางพุทธศาสนา พบว่าการประสบพบเจอกันของสรรพสัตว์ เกิดจากวิบากกรรมที่กระทำร่วมกันมาหรือวิบากกรรมที่มีต่อกันส่งผลให้ต้องมาร่วมชะตาชีวิตร่วมกัน ดังตัวอย่างบางตอนจากกลอนบทเกี่ยวจ้อ “บุญนำพาให้เราได้พบเจอ คำเสนอไม่สลาย ให้ท่านช่วยเสริมต่อ” ทั้งนี้ การรักษานุญกุศลเพื่อมาพบเจอกัน เกิดจากคนที่ร่วมบุญร่วมกุศลที่ดีต่อกันในภพก่อนส่งผลให้มาพบกันอีก

1.2 คติธรรมเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์

คณะหนังตะลุงก่อนแสดงจะเชิญครูหนังที่เคารพนับถือเพื่อขอพรให้ทำการแสดงราบรื่น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทพูดบอกเรื่อง

ก่อนอื่นก่อนไกลเราชาวคณะจะขอตั้งนะโมขึ้นสามจบแปลความเคารพ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นไตรสรณ ที่พึ่งของเราชาวพุทธ ทุกคนและถัดจากนั้นเราชาวคณะจะทำความเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสถานที่นี้ตลอดจนคุณบิดรมารดา ครูบาอาจารย์

ตัวอย่างบางตอนจากกลอนไว้อาลัย

พนมหัตถ์แล้วกราบกราน อ.ศรีพัฒน์หนัง ให้พ่อมาช่วยระวัง คำคินนี้อย่าไปไหน
อาจารย์หนังทุก ๆ ท่าน ลูกสุดจะจงใจ อยู่ที่ไหนให้ดำเนิน ลูกเรียนเชิญพ่อก
แล้วจะไหว้ พ่อโสภณหนังที่เคยสั่งสอน ลูกพนมกรอญชลี ลูกขายนัยอไหว้หา

จากตัวอย่างบทพากย์และเจรจาข้างต้น สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีต่อพระรัตนตรัย พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ซึ่งมีการระบุชื่อบรมครูหนึ่งตระกูลไว้อย่างชัดเจน เช่น การเลือกใช้คำว่า “อาจารย์ศรีพัฒน์หนัง” และ “พ่อโสภณหนัง” ซึ่งบุคคลที่ได้เอ่ยนามมีนัยยะถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาช่วยคลี่คลายให้ทำการแสดงราบรื่น เป็นที่รักได้รับความเมตตาเอ็นดูจากผู้ชมและป้องกันเสียดจัญไร

2. ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านวัตถุ แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่

2.1 การบริโภคอาหาร

การกินอาหารเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็รู้จักพัฒนาเกี่ยวกับอาหารการกินจนเป็นวัฒนธรรมการกินของแต่ละกลุ่มชน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนในบทกลอนเพลงคนจน

ตื่นหัวเช้า คนรวยเขากินข้าวต้ม แต่เรามานั่งกิน ท่อม
ก้านแดงก้านขาวรูตไล่ เคี้ยว ๆ แล้วกลืน หวนน้ำตามลงไป

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะข้าวต้ม มีนัยยะในการบ่งบอกสภาพทางเศรษฐกิจ หรือการกินใบกระท่อม โดยมีกรับประทานด้วยการเคี้ยวใบสด หรือทำเป็นน้ำต้มใบกระท่อม เป็นยาสมุนไพรและช่วยกระตุ้นการทำงาน

2.2 ยานพาหนะ

ยานพาหนะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางวัตถุ และช่วยอำนวยความสะดวกในการครองชีพ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนในบทกลอนชีวิตหนูนุ้ย

พี่ชื่อหนูนุ้ย พี่ได้คุยไม่ได้ไม้ พี่อยู่ตึกหลังใหญ่โต

นุ้ยชื่อวอลโว่ โลสลอย อาชีพของพี่ คนดีคือขายเพชรพลอย

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านยานพาหนะ โดยเฉพาะคนใต้ที่นิยมใช้รถยนต์ในการเดินทาง ทั้งนี้ในบทกลอนจะมีการระบุชื่อรถยนต์ไว้อย่างชัดเจนว่า “วอลโว่” และ “โลสลอย” ที่สามารถบ่งบอกรสนิยมของผู้ใช้รถและสถานภาพทางเศรษฐกิจ

2.3 สถาปัตยกรรมบ้านเรือน

สถาปัตยกรรมบ้านเรือน มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยเพื่อเน้นประโยชน์ใช้สอยในการทำงานมากขึ้น เช่น ตึกหรืออาคารพาณิชย์ คอนโด ฯ ดังตัวอย่างบางตอนในบทกลอนชีวิตหนูนุ้ย “พี่ชื่อหนูนุ้ย พี่ได้คุยไม่ได้ไม้ พี่อยู่ตึกหลังใหญ่โต” สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ และสภาพความเป็นอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กับการก่อสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสถาปัตยกรรมให้เข้ากับยุคสมัย

2.4 เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

โทรศัพท์เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน และได้แทรกซึมเข้าไปในชีวิตประจำวันในทุกช่วงเวลา จนอาจกล่าวได้ว่าโทรศัพท์มือถือถือกลายเป็นปัจจัยที่ 5 ของการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนในบทกลอนลำตัด

อีกทั้งโทรศัพท์มือถือ นั้นพี่ก็มี

มีทั้งแบบจอสี หรือว่าถ่าย รูป ถ่ายคลิปดี ๆ ก็ยังได้

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือเปรียบเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย เนื่องจากมีระบบการทำงานที่หลากหลายสามารถตอบโต้ภัยการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายรูปหรือจะโทรแบบวิดีโอคอล การส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชัน หรือจะเล่นเกมส์ การสั่งซื้อของออนไลน์ และสามารถติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็ว

2.5 การแต่งกาย

การแต่งกายเป็นหนึ่งในองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ เสื้อผ้าไม่ใช่เพียงสิ่งปกปิดร่างกายเท่านั้น เสื้อผ้ายังสะท้อนเอกลักษณ์ ความเป็นมา และกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนในเรื่องบทกลอน

จะมีชายไว้เป็นคู่ คู่สักคน

ใส่เสื้อผ้าย่าผ่าหน้าและผ่าหลัง

อย่าให้ผู้ชายตราหน้าว่าไวไฟ

อย่าทำตนให้ตกต่ำ ทำไวไฟ

จงระวังเสื้อสายเดี่ยว อย่าเที่ยวใส่

มันได้ใจวรรณกรรม แม่ทรมามขม

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย โดยเฉพาะการแต่งกายในชีวิตประจำวันของหญิงไทยในปัจจุบัน ในบทกลอนมีการกล่าวถึง “เสื้อผ้าย่าผ่าหน้าและผ่าหลัง จงระวังเสื้อสายเดี่ยวอย่าเที่ยวใส่” ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นการแต่งกายของผู้หญิงที่ไม่ควรใส่สายเดี่ยว เสื้อแหวกหน้าแหวกหลังซึ่งเป็นการบ่งบอกหรือแสดงให้เห็นรสนิยมการแต่งกายตามยุคสมัยแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่าสังคมพยายามปลูกฝังค่านิยมเรื่องการแต่งกายแบบอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยควรแต่งกายให้มิดชิด ไม่แต่งกายให้เห็นของสงวน เช่น เนินอก ร่องนม ฯ

2.6 การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่ง ช่วยทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินอย่างรวดเร็ว การค้าขายมีการขายปลีก คือขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง และการขายส่ง เป็นการขายสินค้าจำนวนมากให้กับพ่อค้าคนกลางแล้วพ่อค้าคนกลางจะไปจำหน่ายโดยตรงกับผู้บริโภค ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบางตอนในบทกลอนลำตัด

พี่นุ้ยนี้เป็นเศรษฐี มีกิจการ อยู่ถ้วนทั่ว

อีกทั้งโรงปูน โรงอิฐ นั้นพี่ก็มี

เป็นเจ้าของรถทัวร์ วิ่งกรุงเทพ-หาดใหญ่

ทั้งโรงเลื่อย โรงสี นั้นก็มีมากมาย

ตัวอย่างบางตอนในบทกลอนชีวิต หนูนุ้ย

นุ้ยชื่อลโลว์ โลสลอย อาชีพของพี่ คนดีคือขายเพชรพลอย

โฉนดที่ดิน นุ้ยมีเป็นร้อย เนื่อกลอยจะเอาตรงไหน

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพค้าขาย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ที่สูงกว่าการเป็นลูกจ้าง หรือ

รับราชการโดยหากขายของได้มาก ก็ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในบทกลอนมีการกล่าวถึงอาชีพค้าขายไว้อย่างหลากหลาย เช่น เจ้าของกิจการรถทัวร์ โรงปูน โรงอิฐ โรงเลื่อย โรงสี ร้านเพชรพลอย ฯ จะเห็นได้ว่าอาชีพประกอบกิจการหรือค้าขายกำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน ประกอบกับสามารถบ่งบอกสถานภาพทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย

3. ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านภาษาที่ปรากฏในตัวบทหนังสือ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 สำนวนสุภาพเชิด ถือเป็นคำเปรียบเปรยที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อบอกเล่าเตือนใจ และยังแฝงข้อคิดเพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างคำกลอนสอนลูก

คบคน ดูหน้า ซื้อผ้าดูเนื้อ

หลบหลีก หลีกหนีแต่คนดีต้องคบ

คนใจเสือ เจ้าควรปลีก หลีกหลบ

คนบัดซบ มักจะคบด้วยด้วยทรัพย์

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถจำแนกภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านภาษาที่ปรากฏในตัวบทหนังสือ เช่น สำนวน “คบคนให้ดูหน้าซื้อผ้าให้ดูเนื้อ” เป็นสำนวน หมายถึง ก่อนคบค้าสมาคมกับใครให้พิจารณาถึงที่มาที่ไป เนื่องจากบางคนดูภายนอกผิวเผินอาจจะดูดี แต่ภายในหรือจิตใจเป็นคนเลวร้าย เช่นเดียวกับการเลือกซื้อผ้าก็ต้องพิจารณาเนื้อผ้า เป็นการสั่งสอนให้รู้จักพิจารณาคนหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างละเอียดรอบคอบ และอีกสำนวน “คนใจเสือ” มีความหมายใกล้เคียงกับ “หน้าเนื้อใจเสือ” หมายถึง ภายนอกแสดงสีหน้าท่าทางเป็นมิตร หลบซ่อนนิสัยที่ชั่วร้ายเอาไว้ ส่วนมากมักใช้กับคนที่มิมีนิสัยไม่น่าคบ คนประเภทนี้ควรหลีกเลี่ยงเพราะอาจจะนำปัญหาเข้ามาให้สักวัน

3.2 การใช้คำเรียกตัว/ความสัมพันธ์ของคน คนไทยมีวัฒนธรรมการใช้ถ้อยคำภาษาสุภาพและเหมาะสมกับกาลเทศะและฐานะของบุคคล หรือมีคุณภาพในการใช้ถ้อยคำ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทกลอนบางตอนจากเรื่องชีวิต หนูน้อย

พี่ชื่อหนูน้อย ที่พี่มาคุยกับน้อง เอาไหมจะสร้อยทอง

จะหามาทอง ให้โฉมยง จะหาแหวนเพชรมาให้สักสองสามวง

หากน้องอนงค์ ยกใจให้กับพี่ชาย.

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านภาษาในการใช้คำสรรพนามตามฐานะของผู้พูดและผู้ฟังด้วย และยังสะท้อนความคิด ความสัมพันธ์

ในการแสดงฐานะความเป็นเครือญาติ และฐานะทางสังคมด้วย เช่น คำแทนตัวผู้พูดว่า “พี่-พี่ชาย” และผู้ถูกกล่าวถึงว่า “น้อง -น้องนงค์” แล้วยังแสดงฐานะความสัมพันธ์ในระดับพี่น้องของผู้พูดและผู้ที่ถูกพูดด้วย

3.3 พูดแบบไม่ตรงไปตรงมา

ตัวอย่างกลอนบางตอน

โบราณว่าแมงกุดจี๋คู่ชู้ชาย หญิงใจร้ายคู่ชายเลว เหมือนเราพลัดเหวติดหลุม
ถ้าลูกใจง่าย ลูกจะได้แต่ความระทม อย่าหลงลมหนีตามชาย เพราะว่าไม่ดีเลย

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการพูดแบบไม่ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะการใช้ความเปรียบ เปรียบเหมือน มาใช้ดังตัวอย่าง เช่น เปรียบหญิงใจร้ายคู่ชายเลวเหมือนแมงกุดจี๋ หรือ “ตัวงูมดสัตว์” เมื่อทั้งสองผสมพันธุ์กันแล้ว จะปั้นก้อนขี้ควายเป็นก้อนกลมเพื่อห่อหุ้มไข่ ซึ่งมดสัตว์นี้ส่งกลิ่นเหม็นเป็นสิ่งที่ปฏิญ์ที่ไม่ชวนมอง ไม่พึงประสงค์เสมือนความเลวร้ายที่ชายหญิงไม่พึงมีหรือกระทำ

3.4 ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงคนในท้องถิ่น สามารถบ่งบอกถึงภูมิลำเนาบ้านเกิดของตัวเอง โดยเฉพาะภาษาใต้ ก็เป็นอีกหนึ่งภาษาที่มีจังหวะการพูดและท่วงทำนองที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทกลอนบางตอนเรื่องผมชื่อหนังโคม

เจ้างานท่านก็ใจใหญ่ๆ แหล่งมาแต่ไกล ว่าจะให้ สองหมื่นห้า
แกงส้มต้มหมูกินหรรอย ผมกินไม่น้อย กินหรรอยราสา

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านภาษาถิ่น เช่น คำภาษาถิ่นใต้คำว่า “แหล่ง” หมายถึง พูด คำว่า “แกงส้ม” คล้ายแกงเหลืองทางภาคกลาง จุดเด่นของแกงชนิดนี้คือมีรสเปรี้ยว แกงส้มทางภาคใต้ใส่ขมิ้นเลยดูออกเป็นสีเหลือง คำว่า “หรรอย” หมายถึง อร่อย สนุก และคำสุดท้าย คำว่า “ราสา” หมายถึง มาก นาน เยอะ

4 ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านค่านิยมของไทย

ค่านิยม หมายถึง ความพฤติกรรมที่ยอมรับร่วมกันและเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะของคนในชาติ ดังตัวอย่าง

4.1 ค่านิยมด้านการครองเรือน

การครองเรือนที่ทำให้ชีวิตคู่มั่นคงและยืนยาว ไม่เกิดปัญหาครอบครัว ส่วนหนึ่งเกิดจากกฎกติการ่วมกันที่มีภรรยาตกลงร่วมกันและปรับตัวเพื่อลดความขัดแย้งทางความคิดและอารมณ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทกลอนในเนื้อเรื่องแสดง

อันเรือนสาม น้ำสี่ วิธีของผู้หญิง

เราไม่มีอาคารเหมือนบ้านครู

ของสามสิ่ง พ่อสอนไว้ น้องยังก้องหู

น้องจะอยู่ตามประสา ขาวนาจน

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการครองเรือน โดยมักเป็นคำสอนฝ่ายหญิงก่อนใช้ชีวิตคู่ให้รู้จักประพฤติดนด้วย “เรือนสาม น้ำสี่” ซึ่งเรือนสาม ประกอบไปด้วยเรือนแรก คือ เรือนผม เป็นผู้หญิงต้องหมั่นดูแลรักษาเส้นผมให้สะอาด เรือนที่สอง คือ เรือนกาย การรักษาทรงผมให้สวยงามให้น่ามองอยู่เสมอ เรือนที่สาม คือ เรือนนอน ต้องรู้จักดูแลบ้านเรือนให้ดูสะอาดเรียบร้อย ส่วนน้ำ 4 ประกอบด้วย น้ำแรก คือ น้ำมือ หมายถึง ฝีมือปรุงอาหาร ต้องรู้จักหัดทำอาหารอร่อยให้สามีรับประทาน น้ำที่สอง คือ น้ำใจ การมีน้ำใจช่วยเหลือการงานและมีน้ำใจต่อสามีและญาติพี่น้องของสามีด้วย น้ำที่สาม คือ น้ำคำ การใช้คำพูดที่สุภาพ และน้ำสุดท้าย คือ น้ำเต้าปูน หมายถึง การดูแลคอยเติมน้ำในเต้าปูนมิให้แห้ง

ตัวอย่างบางตอนในเรื่องบทกลอน

ถ้าลูกใจง่าย ลูกจะได้แต่ความระทม

อย่าหลงลมหนีตามชาย เพราะไม่ดีเลย

ชายชั่วเปลือกหญิงชั่วสาร โบราณว่า เมียจะดีเพราะภัสดา จำไว้เถิดขวัญตา

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น เป็นอีกตัวอย่างที่สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการครองเรือน โดยฝ่ายชายเปรียบเสมือนข้าวเปลือก หญิงเปรียบเสมือนข้าวสาร ซึ่งเป็นการสอนให้ผู้หญิงรู้จักรักษานวลสงวนตัว เพราะผู้หญิงคล้ายกับข้าวสารที่ผ่านการขัดสีพร้อมที่จะนำไปหุงอย่างเดียว ไม่สามารถนำมาปลูกใหม่ได้อีก ขณะที่ผู้ชายเปรียบเสมือนข้าวเปลือกที่สามารถนำไปเพาะปลูกและเจริญงอกงามใหม่ได้เรื่อย ๆ

4.2 ค่านิยมการเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ชีวิตหรือคู่ครองต้องอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสม มีนิสัยใจคอสามารถใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างกลอนบางตอน

เจ้ามีคู่ เจ้าอย่าดูแต่ใบหน้า

จะมีชายไว้เป็นคู่ คู่สักคน

นิสัยดี ได้พึ่งพา สถาผล

อย่าทำตนให้ตกต่ำ ทำไวไฟ

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านการเลือกคู่ครอง ซึ่งนายหนังตะลุงได้ให้นิยามการเลือกคู่ครองไว้ในบทกลอนว่า การเลือกคู่ชีวิตต้องพิจารณาจากลักษณะนิสัยให้เป็นคนดี และสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ ทั้งนี้ก็นำพาครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

4.3 ความงามของผู้หญิง

สังคมมีกรอบหรือวิธีการมองผู้หญิงในอุดมคติเพื่อใช้เป็นแบบอย่างและมาตรฐานในการมองความงามของผู้หญิง ดังนั้น วิธีการคิด และการกระทำของผู้หญิงมักจะถูกผูกติดกับเงื่อนไขทางสรีระเป็นสำคัญ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างกลอนบางตอน

เกิดเป็นหญิงแท้จริงแสนลำบาก

ลูกเป็นสาว ขาวสด สวยชิง ๆ

ใครมาจีบรับรัก มักเสียที

คนส่วนมากจับตาแลแต่ผู้หญิง

เจ้าเป็นหญิง ต้องรักนวล สงวนตัว

แลให้ดี เลือกผู้ชายไว้เป็นผัว

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น สามารถวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านความงามของผู้หญิง ซึ่งนายหนังตะลุงได้นิยามความงามของผู้หญิงไว้ในบทกลอนว่า ผิวขาว สถานะโสด และเป็นคนรักนวลสงวนตัว ทั้งนี้แสดงให้เห็นลักษณะในด้านรูปร่างหน้าตาภายนอกของผู้หญิงควบคู่ไปกับอุปนิสัยใจคอ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้
 ประเด็นที่ 1 ภาษาคือวัฒนธรรม ภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงต้องเรียนรู้ระบบภาษาร่วมกัน เรียกได้ว่าต้องพูดและเขียนภาษาเดียวกัน จนสามารถถอดรหัสความหมายที่ผู้ใช้ภาษาต้องการส่งสารได้อย่างเข้าใจ (บุญเกิด รัตนแสง, 2541) และสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ภาษาจึงกลายเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์และวิถีชีวิตของกลุ่มชน (พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา, 2561) ดังนั้นภาษาจึงมีการสืบทอด เปลี่ยนแปลงทำให้ภาษามีลักษณะเดียวกับวัฒนธรรม (สุวรรณนา ตั้งทิษะรักษ์, 2556) จากการศึกษาภาษาในงานวิจัยในระยะหลังมีงานวิจัยจำนวนมากนำมาเป็นเครื่องมือ

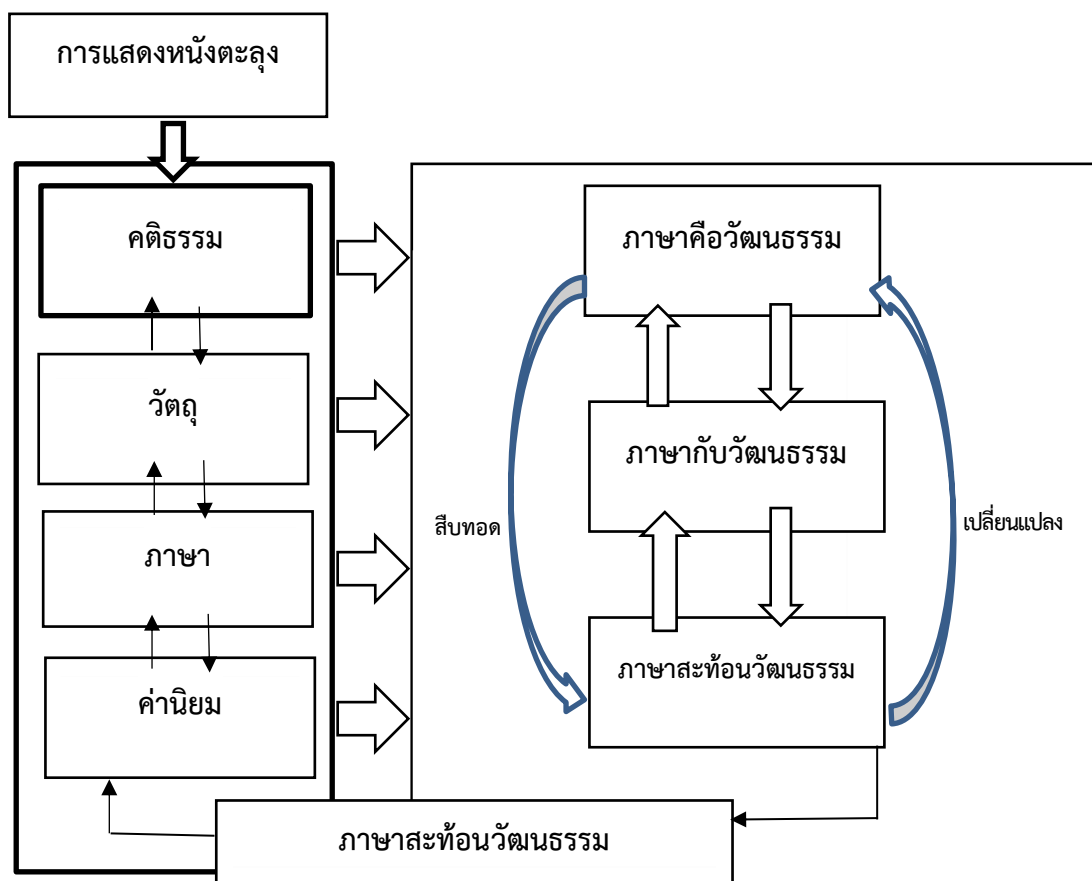
วิจัย เช่น การสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังสือตะลุงคณะหนึ่งฉิ้น ธรรมโฆษณ์ จังหวัดสงขลา (อาจารย์ ลัญญ, 2550) ได้จำแนกเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านหนังสือตะลุง ไว้ 6 เรื่อง คือ อาหารการกิน อาชีพ คติธรรม การประเพณีหรือการวางตัว ความกตัญญูกตเวที และความมีเมตตากรุณา งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นลักษณะข้อมูลทางภาษาในหนังสือตะลุง จังหวัดสงขลา ในขณะที่งานการศึกษาบทพากย์และบทเจรจาในหนังสือตะลุง จงเจริญ ศ.ศรีพัฒน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้แต่งขึ้นเองโดยระบุวัฒนธรรมทางภาษาเอาไว้ 4 เรื่อง คือ คติธรรม (หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์) วัตถุ (อาหาร ยานพาหนะ สถาปัตยกรรมบ้านเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ และการแต่งกาย) ภาษาที่ปรากฏในตัวบทหนังสือตะลุง (สุภาษิต การใช้คำแทนตัวให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล การพูดแบบไม่ตรงไปตรงมา ภาษาถิ่นได้) และค่านิยม (วิธีการครองเรือน การเลือกคู่ครอง และการชมความงามของผู้หญิง) ทั้งนี้จะเห็นความแตกต่างของงานการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น (สุพรรณิ ปันมณี, 2549)

ประเด็นที่ 2 ภาษาสะท้อนวัฒนธรรม พบความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบที่น่าสนใจ ได้แก่ 2.1) ภาษาสะท้อนความคิดและทัศนคติของผู้พูดในการเลือกใช้คำของเครื่องใช้ 2.2) ภาษาสะท้อนสถานภาพของคนในสังคม เช่น คนไทยมีการใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับฐานะของบุคคล และมีการใช้ภาษาถิ่นกับวัฒนธรรม เช่น คำภาษาถิ่นใต้คำว่า “แหลง” แปลว่า พูด หอย แปลว่า อร่อย ราสา แปลว่า มากมาย เยอะ ภาษาจึงแสดงให้เห็นถึงที่มาและถิ่นที่อยู่ของเจ้าของภาษา 2.3) ภาษาสะท้อนค่านิยม เช่น วิธีครองเรือน การเลือกคู่ครอง และ 2.4) ภาษาสะท้อนคติธรรม เช่น คติธรรมทางพระพุทธศาสนา คติธรรมเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้วิจัยยังพบว่า ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมมีทั้งความเหมือนและความต่างกับรายงานการวิจัย เช่น การศึกษาคำที่สะท้อนวัฒนธรรมไทยของจำนงค์ ทองประเสริฐ ผลการศึกษาสอดคล้องกันในเรื่องคำสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมไทยในเรื่องการเลือกใช้คำสรรพนามตามฐานะของผู้พูดเหมือนกัน เช่น คำแทนตัวผู้พูดว่า “พี่-พี่ชาย” และผู้ถูกกล่าวถึงว่า “น้องอนงค์-น้อง” (จำนงค์ ทองประเสริฐ, 2519) แต่ในบทความวิจัยการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม : ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน (พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตา จารุมา, 2561) พบภาษาสะท้อนวัฒนธรรมที่เหมือนกันในเรื่องภาษาสะท้อนความคิดและทัศนคติของผู้พูด ภาษาถิ่น และค่านิยม แต่แตกต่างกันในส่วนของคติธรรมไม่มีการระบุไว้ในบทความวิจัย แต่ในการศึกษาภาษาสะท้อนวัฒนธรรมจากหนังสือตะลุงมีการระบุคติธรรมเอาไว้ เช่น คติธรรมทางพระพุทธศาสนา คติธรรมเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมผ่านการแสดงหนังตะลุงข้างต้น อธิบายได้ว่าภาษาคือวัฒนธรรม เนื่องจากภาษาสามารถสืบทอด และเปลี่ยนแปลงได้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ภาษาจึงมีลักษณะเดียวกับวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันในตัวภาษาเองก็สามารถสะท้อนวัฒนธรรมออกมาได้หลายประเภท เช่น ความเชื่อ เครื่องมือเครื่องใช้ ภาษาที่ปรากฏในตัวบทหนังตะลุง และค่านิยมดั้งองค์ความรู้จากการวิจัยภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์ภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมจากการแสดงหนังตะลุง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมจากหนังตะลุงใน 2 บริบท คือ บทพากย์และบทเจรจา พบภาษาสะท้อนวัฒนธรรม 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านคติธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ คติธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

เช่น ความไม่เที่ยงแห่งชีวิต การสังสมบุญ พรหมวิหาร 4 เบญจศีล คติธรรมเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ ไตรสรณ คุณบิดมารดา และครูบาอาจารย์ ประการที่สอง ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านวัตถุ ได้แก่ การบริโภคอาหาร ยานพาหนะ สถาปัตยกรรมบ้านเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ การแต่งกาย และการประกอบอาชีพ ประการที่สาม ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมที่ปรากฏในตัวบทหนึ่งตระกูล ได้แก่ สำนวนสุภาษิต การใช้คำแทนตัวให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล การพูดแบบไม่ตรงไปตรงมา ภาษาถิ่นใต้ และประการที่สี่ ภาษาสะท้อนวัฒนธรรมด้านค่านิยม ได้แก่ วิธีการครองเรือน การเลือกคู่ครอง และการชมความงามของผู้หญิง ข้อเสนอแนะ ผลจากการนำองค์ความรู้ในเรื่องภาษาสะท้อนวัฒนธรรมจากการแสดงหนังตะลุงจำแนกออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ ใช้เป็นกรณีศึกษาในรายวิชาภาษากับวัฒนธรรม และโรงเรียนในชุมชนนำไปเป็นแบบเรียนหรือเป็นตัวอย่างในวิชาภาษาไทย และ 2) ด้านนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วัฒนธรรมจังหวัด และหน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำผลวิจัยมาพัฒนาวัฒนธรรมให้กับทางจังหวัด อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจควรจะศึกษาเพิ่มเติมได้อีก โดยเฉพาะการแสดงหนังตะลุงคณะอื่น ทั้งนี้เพื่อนำมาเปรียบเทียบและหาข้อสรุปว่ามีรูปแบบภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นเป็นแบบใด

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2519). ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ธนานันท์ ตรงดี และคณะ. (2549). วัฒนธรรมการใช้ภาษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเกิด รัตนแสง. (2541). ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). วัฒนธรรมทางภาษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาจารย์ ลักบุญ. (2550). การสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังตะลุงคณะฉิ้น ธรรมโฆษณ์. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา. (2561). ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 7(2), 53-63.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2551). ลักษณะไทยศิลปะการแสดง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุพรรณิ ปันมณี. (2549). ภาษาและวัฒนธรรมอ่านสนุก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณนา ตั้งทีฆะรักษ์. (2556). ภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

อัมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). ภาษาในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมศัพท์สังคีตและเทคนิคการบรรเลงดนตรีไทย *

RESEARCH FOR INNOVATION DEVELOPMENT MEDIA FOR THAI MUSICAL TERMS AND TECHNIQUE OF PLAYING

ปานัน กฤษณมรย์

Panan Kritsanarom

ศรัทธา จันทมนิโชติ

Satta Chanthamanichot

คทาวุธ พรหมลิ

Katawut Phromli

ไกรศิลป์ โสดานิล

Kraisin Sodanil

รัตติกาล แสงไทย

Rattikarn Saengthai

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Thaksin University, Thailand

E-mail: phanan@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้คำศัพท์ดนตรีไทยเชิงวิชาการด้วยเทคโนโลยี อย่างเป็นระบบ 2) เพื่อพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ดนตรีไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านแอปพลิเคชัน 3 ประเภทได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสายและการขับร้อง 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงทดลองจากข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และแบบทดสอบการใช้งานจากเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ศัพท์สังคีตดนตรีไทย พบว่า 1) รวบรวมองค์ความรู้คำศัพท์ข้อมูลเครื่องดนตรี 3 ประเภท ได้แก่ 1.1) วงปี่พาทย์ 15 เครื่อง ได้ 418 ศัพท์ 1.2) วงเครื่องสาย 8 เครื่อง ได้ 244 ศัพท์ 1.3) การขับร้องเพลงไทย 1 เครื่อง ได้ 87 ศัพท์ รวม 24 เครื่องดนตรี ได้ศัพท์สังคีต 749 คำ จัดเก็บข้อมูลระบบคลาวด์และเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยการรับลิงค์หรือสแกนคิวอาร์โค้ด 2) พัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบวีดิโอแอปพลิเคชันบนเว็บไซต์ยูทูป แบ่งได้ 3 ประเภทได้แก่ 2.1) ประเภทปี

* Received 8 November 2022; Revised 21 December 2022; Accepted 25 December 2022

พาทย์ 418 คำ 386 คลิป 2.2) ประเภทเครื่องสาย 244 คำ 236 คลิป 2.3) ประเภทการขับร้อง 87 คำ 73 คลิป รวม 749 คำ 695 คลิป จัดเก็บข้อมูลระบบคลาวด์ 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้วยแอปพลิเคชัน ผลการประเมิน พบว่า 3.1) ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการ เกี่ยวกับการพัฒนาบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 3.2) ความพึงพอใจโดยภาพรวมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.08 อยู่ในระดับมากและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 3.3) ความพึงพอใจโดยภาพรวมจาก ผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับมากและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08

คำสำคัญ: ศัพท์สังคีตดนตรีไทย, แอปพลิเคชัน, นวัตกรรมศัพท์สังคีต

Abstract

This research is a Qualitative Research and Experimental Research have a purpose. 1) To gather knowledge of Thai music Terms academic with systematic technology. 2) To develop innovative Thai music learning media with information technology through 3 types of applications: Piphat ensemble, string instrument and The voice. 3) To transfer knowledge of Thai music from research projects with learning materials through applications research Qualitative and experimental research methods from relevant research papers. Use tools include questionnaires, interviews and usability tests from tools developed called Innovative media for Thai Musical Terms and Technique of Playing, Result. 1) Collecting knowledge and information Thai Music Terms about 3 types of musical instruments, namely 1.1) Piphat ensemble. 15 pieces, 418 words. 1.2) String ensemble 8 pieces, 244 words. 1.3) Singing 1 pieces, 87 words. Total 24 pieces, 749 vocabulary words. 2) Develop innovative learning media with information technology in the form of videos uploaded to store data in YouTube format: 3 types 2.1) Piphat instruments, create 418 words 386 clips 2.2) String instruments, create 244 words 236 clips 2.3) The voice, create 87 words 73 clips, total 749 words 695 clips, store on cloud. 3) Knowledge transfer with applications Assessment of satisfaction in 3 parts: 3.1) Opinions of technical experts on how to develop on the Android operating system, mean 4.00 were at a high level and standard deviation 0.21. 3.2) Overall satisfaction from content experts had a mean of 4.08 were at a high level and a standard deviation of 0.25. 3.3) The

overall satisfaction from users has a mean of 4.39 at a high level and a standard deviation of 0.08.

Keywords: Thai Music Vocabulary, Application, Innovation Thai Musical Terms

บทนำ

สภาพปัญหาที่พบในการเรียนการสอนดนตรีไทยปัจจุบันคือ สื่อที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้เชิงประจักษ์ด้านศัพท์ดนตรี หรือศัพท์สังคีต ขาดสื่อการเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนและแสดงให้เห็นทั้งภาพและเสียงสำหรับการฝึกปฏิบัติการบรรเลงเครื่องดนตรี เดี่ยวหรือรวมวง โดยต้องบรรเลงตามเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทางดนตรีให้ถูกต้อง (Khomfoi, P., 2016) ตามเจตนารมณ์ของการประพันธ์ เทคนิคและการถ่ายทอดอารมณ์เพลง พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจคำอธิบายตามข้อความที่อ่านหรือบรรยายได้ชัดเจน หรืออาจเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น การขับร้องเพลงไทย ได้แก่ รวบเสียง รวบคำ สะบัดเสียง ลักจังหวะ ย้อยจังหวะ ล่วงหน้า ม้วนเสียงและม้วนคำ หางเสียง กระทบ เสียงสะดุด ปริบ โปรย เน้นเสียง เน้นคำและบันเสียง ประคบเสียง กลืนเสียง โหนเสียง โยกเสียง โยนเสียง ผ่านเสียง (Inthasunanon, K., 2009) ศัพท์สังคีต ทั่วไป ได้แก่ กรอ ทางกรอ กวาด เก็บ ขยี้ ขับ คร่อมจังหวะ ครั้น ครวญ คลอ จน เดี่ยว คำศัพท์เหล่านี้ เป็นคำศัพท์ทางสังคีตที่สื่อความหมายถึงการอธิบายเชิงปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เป็นการยากที่จะอธิบายด้วยคำพูดหรือประโยคบอกเล่าให้เข้าใจได้โดยง่าย (Chaiphakdee, C., 2019) โดยเฉพาะครูผู้สอนดนตรีมีขีดจำกัดด้านทักษะดนตรี ไม่สามารถแสดงหรือสาธิตภาคปฏิบัติให้นักเรียนได้สังเกตฝึกปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี อีกทั้งขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสื่อการเรียนรู้ เครื่องดนตรีที่มีหลากหลายชนิด จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวช่วยในการเรียนรู้เป็นสำคัญ (Khamfoi, P., 2011) โครงการวิจัยในครั้งนี้สามารถตอบสนองความต้องการด้านสื่อการเรียนรู้ด้านดนตรีได้เป็นอย่างดี และเป็นการจัดเก็บองค์ความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าในรูปแบบทันสมัย สะดวกต่อการใช้งานมีประสิทธิภาพ แผนงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย โครงการวิจัยย่อย 3 เรื่อง คือ การพัฒนาโปรแกรมศัพท์สังคีตเทคนิคดนตรีไทยวงปี่พาทย์ การพัฒนาโปรแกรมศัพท์สังคีตเทคนิคดนตรีไทยวงเครื่องสาย การพัฒนาโปรแกรมศัพท์สังคีตเทคนิคการขับร้อง แล้วนำไปพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมจัดทำคำบรรยายคลิปวิดีโอสาธิตผ่านการใช้งานด้วยแอปพลิเคชันสามารถแสดงข้อมูลที่เห็นภาพและเสียงแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถตอบสนองความต้องการนักดนตรีที่มีพื้นฐานทักษะน้อยหรือเยาวชนที่ต้องการเรียนรู้ดนตรีด้วยตนเองได้อย่างสะดวก สามารถใช้ในสถาบันการศึกษาในทุกระดับชั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาหรือเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ภูมิปัญญาวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้คำศัพท์ดนตรีไทยเชิงวิชาการด้วยเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ดนตรีไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านแอปพลิเคชัน 3 หมวดหมู่ ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้อง
3. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้แอปพลิเคชัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงทดลอง โดยมีขอบเขตของงานวิจัยกลุ่มประชากร ระยะเวลาในการทำวิจัยและเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ศิลปิน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ ศัพท์สังคีตดนตรีไทย และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3. ปฏิบัติการบันทึกเสียงและภาพศัพท์สังคีตเครื่องดนตรีรายชิ้น จนครบทุกประเภทตามขอบเขตงานวิจัย
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมที่สามารถตอบสนองความต้องการในการแสดงภาพและเสียงเครื่องดนตรีได้อย่างใกล้เคียง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยผู้วิจัยพิจารณาจากการปฏิบัติงานได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพพกพาได้ง่าย ใช้ทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ตอบสนองความต้องการและเป็นอุปกรณ์การสื่อสารสำหรับพกพาการใช้งานที่สะดวกได้ดีที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
5. ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย อาจารย์ นิสิต จากสถาบันสอนดนตรีมานานกว่า 4 ปี จำนวน 3 สถาบัน ๆ ละ 20 คน จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ รวม 60 คน ได้แก่ ศัพท์สังคีตดนตรีไทยเครื่องวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้อง
6. ประเมินผลการใช้แอปพลิเคชันศัพท์สังคีตดนตรีไทยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงและพัฒนาแอปพลิเคชัน

ขอบเขตวิจัย

ด้านเนื้อหา วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงทดลอง

- ศึกษาเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากศิลปินดนตรีไทย ผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เนื้อหาของศัพท์สังคีต

- การออกแบบขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมถือว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากการเป็นกรควบคุม ทิศทางการทำงานของโปรแกรม ให้ทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอนและมีแบบแผนในการทำงาน ใช้ทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ตอบสนองความต้องการและเป็นอุปกรณ์การสื่อสารสำหรับพบปะการ ใช้งานที่สะดวกได้ดีที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ศัพท์สังคมศาสตร์ไทย ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

1.2 แบบประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรา ส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชัน

2. วิเคราะห์ศัพท์สังคมศาสตร์ในประเภทได้แก่ วงปีพาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้อง

3. วิเคราะห์วงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) จน ได้มาซึ่ง โปรแกรมประยุกต์สำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Application) แอปพลิเคชันเพื่อก การเรียนรู้ ได้พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การวิเคราะห์ ปัญหา 3) การออกแบบ 4) การพัฒนา 5) การทดสอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ ในการหาคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) 2) เกณฑ์การวิเคราะห์ระดับ ความพึงพอใจใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำมาจัดลำดับประเมินค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้ 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์งานวิจัย คือ 1) เพื่อรวบรวมองค์ ความรู้ดนตรีไทยเชิงวิชาการด้วยเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ 2) พัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ ดนตรีไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านแอปพลิเคชัน 3 ประเภทได้แก่ 2.1) วงปีพาทย์ 2.2) วงเครื่องสาย 2.3) การขับร้อง 3) ถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัย ด้วยสื่อการเรียนรู้แอปพลิเคชัน

ส่วนที่ 1 รวบรวมองค์ความรู้ดนตรีไทยเชิงวิชาการด้วยเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ได้แก่ คำศัพท์และคลิปวิดีโอ วงปีพาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้องเพลงไทย จากการศึกษา เอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น ด้วยวิธีการการสังเกต การ

สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ ศัพท์สังคีตดนตรีไทยและปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ปฏิบัติการบันทึกเสียงและภาพคำศัพท์ สังคีตเครื่องดนตรีรายเครื่อง จนครบทุกประเภท สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ศัพท์สังคีตดนตรีไทย 3 ประเภท เครื่องดนตรี ศัพท์สังคีต มี 24 ชิ้น ศัพท์สังคีต 749 คำ 695 คลิป

1. วงปี่พาทย์ มี 15 เครื่อง
ศัพท์สังคีต 621 คำ คลิปวีดีโอ 691

ที่	เครื่องดนตรี	ศัพท์	VDO
1	ปี่ใน	27	28
2	ปี่นอก	29	27
3	ปี่ชวา	26	23
4	ปี่มอญ	24	23
5	ระนาดเอก	48	52
6	ระนาดทุ้ม	39	34
7	ฆ้องวงใหญ่	66	49
8	ฆ้องวงเล็ก	27	27
9	ตะโพน	26	25
10	กลองทัด	22	22
11	กลองตะโพน	7	7
12	กลองสองหน้า	25	21
13	ตะโพนมอญ	10	10
14	เปิงมางคอก	6	6
15	กลองแขก	36	32
รวม		418	386

2. วงเครื่องสาย 8 เครื่อง 244 คำศัพท์ คลิป 236 ไฟล์

ที่	เครื่องดนตรี	ศัพท์	VDO
1	ซอสามสาย	44	44
2	จะเข้	27	27
3	ซอด้วง	44	42
4	ซออู้	39	39
5	ขลุ่ยเพียงออ	24	22
6	ขลุ่ยหลีบ	21	20
7	ขิม	35	33
8	โหม-รำมะนา	10	9
รวม		244	236

ตารางที่ 1 ศัพท์สังคิตดนตรีไทย 3 ประเภท เครื่องดนตรี ศัพท์สังคิต มี 24 ชั้น ศัพท์สังคิต 749 คำ 695 คลิป (ต่อ)

3. การขับร้อง ศัพท์สังคิต 87 คำ คลิปวิดีโอ 73 คลิป

ที่	เครื่องดนตรี	ศัพท์	VDO
1	ขับร้อง	87	73

ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำศัพท์สังคิต/กลวิธีเทคนิค จัดเก็บเป็นระบบในคราวด์

คำศัพท์/ กลวิธีเทคนิค	คำอธิบาย
เป่าพาทย์	เป่าตอด มีดังนี้
เครื่องเป่า	1.1 ตอดลิ้นเมื่อเริ่มเป่า โดยใช้ปลายลิ้นแตะระหว่างเพดานปากกับโคนฟันบน ปล่อยลิ้นพร้อม
เป่าตอด	กับใช้ลมที่เก็บไว้ในกระพุ้งแก้มช่วยบังคับลมให้เกิดเสียงชัดเจนเสียงต้องเรียบ ยกเว้นเสียงแหบ

ภาพที่ 1 เป่าตอด สแกนคิวอาร์โค้ด

รับลิงก์

https://drive.google.com/file/d/1DZ9nEigf7iWS3EIEhuQ72eUJWcCfZJ_w/view?usp=sharing

ประเภท	การพรมเป็นกลวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี กลวิธีนี้เป็นการเพิ่มอรรถรสใน
เครื่องสาย	การฟังมากยิ่งขึ้น ใช้นิ้วบังคับเสียงสูงต่ำ เช่น ซอ ปี่ เมื่อต้องการให้ทำนองเพลงตอนนั้นมีเสียง
ซอสามสาย	พลิ้วและสั่นระรัว เพื่อให้เกิดความไพเราะ จึงใช้ปลายนิ้วแตะเร็ว ๆ ก็จะเป็นเสียงสูงขึ้นไป
การพรมสาย	สลับกับเสียงเดิมอย่างถี่ ๆ และจบลงด้วยเสียงเดิม เสียงที่เกิดจากการพรมนั้นละเอียดและนานกว่า
เปล่า	เสียงที่เกิดจากการประ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำศัพท์สังคีต/กลวิธีเทคนิค จัดเก็บเป็นระบบในคราวด์ (ต่อ)

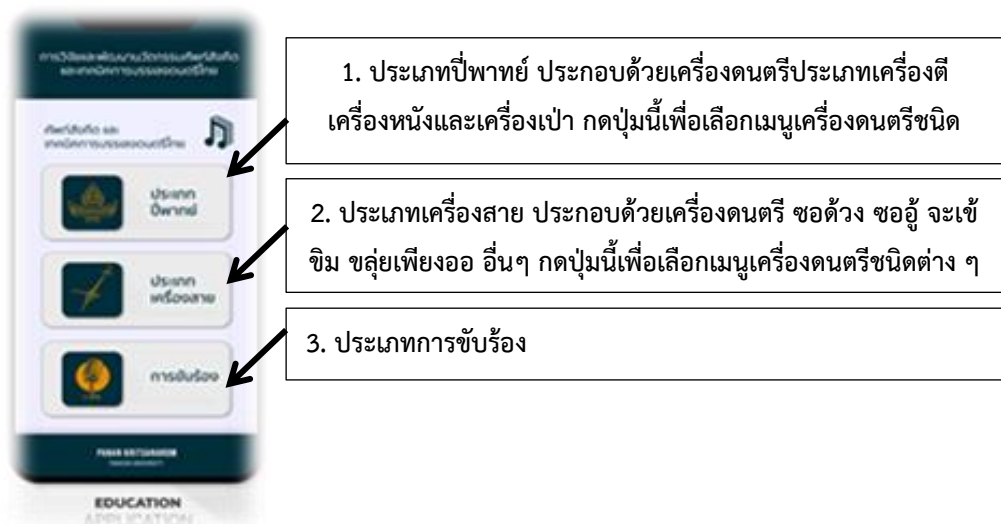
คำศัพท์/ กลวิธีเทคนิค	คำอธิบาย
 ภาพที่ 2 พรหมสายเปล่า สแกนคิวอาร์โค้ด รับลิงก์ https://drive.google.com/file/d/1ogx-D6LYxbxr1Wml8DQu-hyhM15RJBoE/view?usp=sharing	
ประเภทเครื่องสายจะใช้ติดเสียงปريب ภาพที่ 3 ติดเสียงปريب สแกนคิวอาร์โค้ด รับลิงก์ https://drive.google.com/file/d/1534f2sL9DWfrFdBTM9wDDFv6FsXX_eBF/view?usp=sharing	
การขับร้องเสียงโปรย รับลิงก์ https://drive.google.com/file/d/1 - 4 tA8 RuOkaMpu7 8 XCZu8 8 zsByXgve-CX/view?usp=sharing สแกนคิวอาร์โค้ด 	

ส่วนที่ 2 พัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ดนตรีไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผ่านแอปพลิเคชัน 3 หมวดหมู่ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้อง ใช้ทฤษฎี
วงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC)

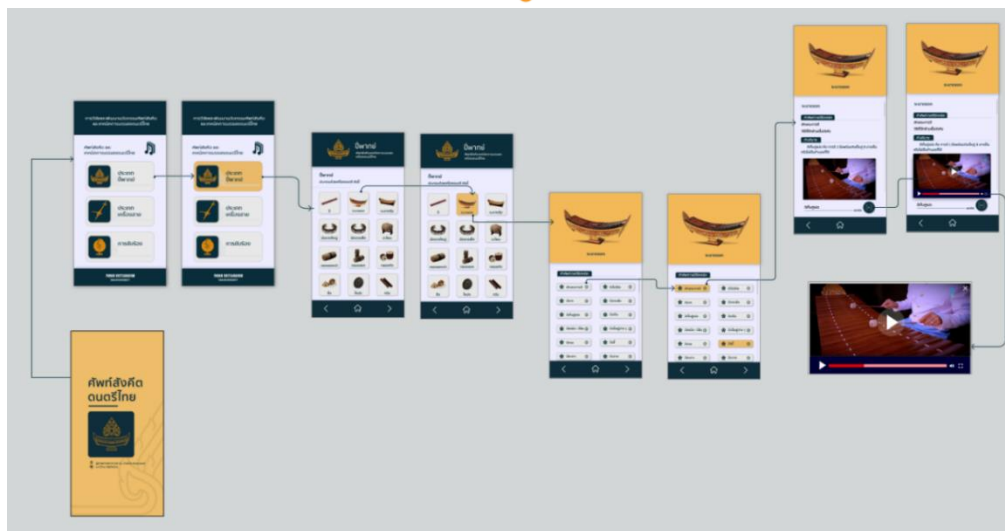
การพัฒนาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การวิเคราะห์ปัญหา
3) การออกแบบ 4) การพัฒนา 5) การทดสอบ ให้ทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอนและมีแบบแผนใน
การทำงาน

ภาพที่ 4 หน้าแอปพลิเคชัน

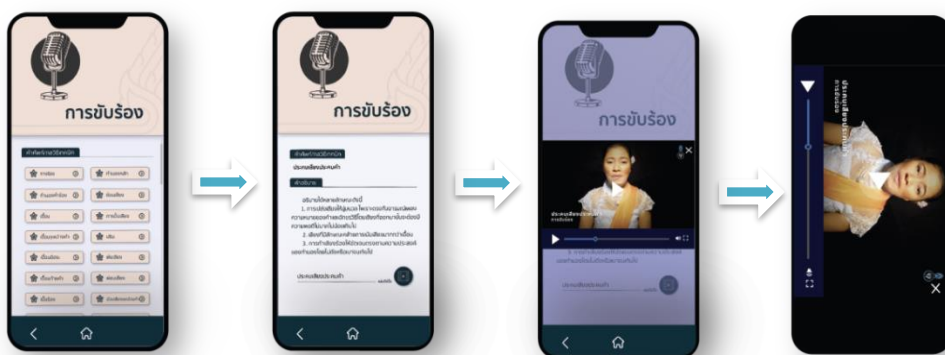
ภาพที่ 5 ประเภทศัพท์สังคีต 3 ประเภท

ภาพที่ 6 ลำดับวงจรการทำงานศัพท์สังคิตประเภทปีพาย์ เครื่องมือระนาดเอก

ภาพที่ 7 วงจรลำดับการทำงานกลุ่มเครื่องสายเครื่องมือขิม

ภาพที่ 8 วงจรแสดงลำดับคำอธิบายศัพท์สังคิตการขับร้อง

ส่วนที่ 3 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้ แอปพลิเคชัน

ผลการประเมินความพึงพอใจการถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้ แอปพลิเคชันทางคณะผู้จัดทำจึงใช้แบบประเมินความพึงพอใจโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคจำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 คน และผู้ใช้งานจำนวน 30 คน ทำการประเมินในแบบทดสอบความพึงพอใจในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ผลการประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการ 2) ผลการประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3) ผลการประเมินคุณภาพสำหรับผู้ใช้งาน ผลการประเมินมีดังนี้

1. ผลการประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการ สรุปได้ว่าความพึงพอใจโดยภาพรวมของการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคจำนวน 3 คน มีค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 จึงสรุปได้ว่าผู้ที่ได้ทดลองใช้งานมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา สรุปได้ว่าความพึงพอใจโดยภาพรวมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 คน มีค่าเฉลี่ย 4.08 และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 จึงสรุปได้ว่าผู้ที่ได้ทดลองใช้งานมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินคุณภาพสำหรับผู้ใช้งาน สรุปได้ว่าความพึงพอใจโดยภาพรวมจากนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 30 คน มีค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับมากและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08

อภิปรายผล

การศึกษารวบรวมองค์ความรู้ดนตรีไทยเชิงวิชาการแล้วนำมาจัดเก็บองค์ความรู้ด้วยเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ศึกษาวิธีการบรรเลง ศึกษาการฝึกปฏิบัติเบื้องต้นของเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทยสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ครูผู้มีความชำนาญช่วยให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้มีความน่าเชื่อถือ และถ่ายทอดองค์ความรู้ออกมาเป็นสื่อวีดีโอโดยศิลปินผู้เชี่ยวชาญจากสำนักการสังคีตทำให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น (Phanron, A., 2014) จากการเก็บรวบรวมวิเคราะห์องค์ความรู้ครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ผ่านพงษ์ (Phanpong, P.) วิจัยเรื่องเทคนิคการบรรเลงจะเข้และวิธีการฝึกจะเข้เบื้องต้น : กรณีศึกษาอาจารย์ศิวศิษฐ์ นิลสุวรรณ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการบรรเลงจะเข้ เทคนิคที่ทั้งดีแต่ไม่เข้าไม่ออกดีเสียงทิ้งนอยดีติดเก็บติดรัว ดีรวดเร็ว ดีควบคุมเสียงดีดีสะบัดเสียงดีดีเสียงปรับดีดีตบสายดีดีขยับและการดีดลอยเปรียบเทียบเทคนิคการบรรเลงจะเข้ของอาจารย์ศิวศิษฐ์ นิลสุวรรณ กับเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งการบรรเลงเทคนิคต่างๆ

เหล่านี้ จะต้องบรรเลงอย่างเหมาะสม ตามโอกาสลักษณะการบรรเลง เช่น การบรรเลงเดี่ยว ก็จะใช้เทคนิคคนละอย่างกับการบรรเลงอยู่ในวงดนตรี (Phanpong, P., 2014) ซึ่งสอดคล้องด้านถ่ายทอดองค์ความรู้ออกมาเป็นสื่อวีดีโอโดยศิลปินเชี่ยวชาญจากสำนักการสังคีตทำให้มีมาตรฐานความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเผยแพร่ในยูทูบครั้งนี้สอดคล้องกับ พรณระพี บุญเปลี่ยน (Boonplien, P.) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น ให้แก่นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 16 คน ทำการถ่ายทอดแบบโบราณ โดยใช้แบบฝึกทักษะ โน้ตทางเดี่ยว การกำกับการฝึกซ้อม ประเมินทักษะการบรรเลงโดยการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกนักศึกษามารับฟังเสียงและเผยแพร่ จำนวน 8 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการถ่ายทอดเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นต่อเพลง ชั้นฝึกซ้อม และชั้นเผยแพร่ โดยมีนักศึกษา 3 คน มีระดับทักษะขั้นสูง สามารถบรรเลงบันทึกเสียงและเผยแพร่ในยูทูบ (Boonplien, P., 2019)

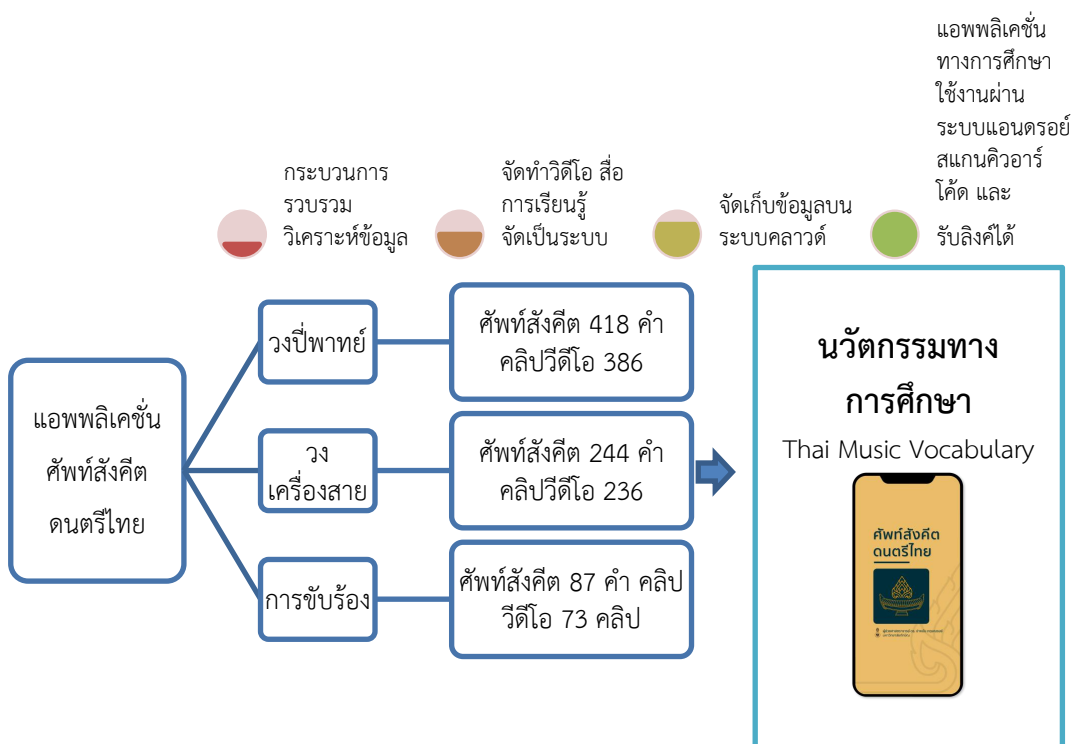
การถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้ แอปพลิเคชันด้วยการพัฒนานวัตกรรมศัพท์สังคีตและเทคนิคการบรรเลงดนตรีไทย โดยการประยุกต์ใช้กับโทรศัพท์มือถือและเทคโนโลยีผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อับโหลดคลิปวีดีโอไว้ในยูทูบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แอปพลิเคชันมีการออกแบบให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้และใช้งานง่าย มีฟังก์ชันการทำงานค้นหาศัพท์สังคีตดนตรีไทยได้โดยสะดวกมีมาตรฐานสอดคล้องกับ ชูชาติ พินธุกนก (Pintukanok, C.) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำสารนิพนธ์ได้ทำการพัฒนา Copfincher : แอปพลิเคชัน สำหรับการค้นหา สถานีตำรวจและหมายเลขฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ค้นหาข้อมูลของสถานีตำรวจและหมายเลข ฉุกเฉินที่สามารถโทรศัพท์ติดต่อได้โดยอัตโนมัติ สามารถโทรศัพท์ติดต่อและสอบถามข้อมูลต่างๆ ตลอดจนขอความช่วยเหลือได้ตลอดเวลาซึ่งทำงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Pintukanok, C., 2013)

การพัฒนาสื่อเทคนิคการบรรเลงเป็นคลิปวีดีโอเพื่อให้ผู้ฝึกปฏิบัติสามารถมองเห็นและได้ยินเสียงการปฏิบัติดนตรีได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ กันตภณ เรืองล้าน (Ruenglan, K.) การพัฒนาแบบฝึกเพื่อการบรรเลงเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษา พบว่า พบเทคนิคที่ใช้ในการบรรเลงทั้งหมด 12 เทคนิค ซึ่งแบ่งออกเป็นเทคนิคการสร้างเสียงประสาน เทคนิคการตีเก็บ เทคนิคการกรอเสียง และเทคนิคการสร้างเสียงพิเศษเฉพาะ ซึ่งเมื่อนำมาพัฒนา สามารถสร้างแบบฝึกได้ 26 แบบฝึก ลาวแพนเป็นเพลงเดี่ยวชั้นสูงที่ต้องอาศัยทักษะการบรรเลงเฉพาะตน แบบฝึกที่สร้างขึ้นจึงมุ่งเน้นการฝึกฝนเทคนิคต่างๆ โดยถอดโครงสร้างรูปแบบ ท่วงทำนอง ของเพลงลาวแพน มาใช้ในการสร้างแบบฝึก (Ruenglan, K., 2020) สอดคล้องกับ ไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ (Utchariyaprasit, K.) การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระติ วิเศษสุรการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลงาน

ครูระตี วิเศษสุรการ มีผลงานด้านการสอน การบันทึกเสียงและมีผลงานเพลงจำนวนมาก (Utchariyaprasit, K., 2018) สอดคล้องกับงานวิจัย ชัยเทพ ชัยภักดี (Chaiphakdee, C.) ด้านการถ่ายทอดการบรรเลงจะต้องมีปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นสำคัญโดยศึกษาเรื่องกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูไพฑูรย์ จรรย์นาญย์ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอก ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ผู้สอน มีองค์ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ 2) ผู้เรียน มีคุณสมบัติของนักดนตรีที่ดี 3) เนื้อหาสาระ บทเพลงทางครูเพชร จรรย์นาญย์ และบทเพลงประพันธ์ใหม่ 4) การจัดการเรียนการสอน ใช้วิธีการการสอนทางตรงและทางอ้อมวัดประเมินผลโดยการสังเกต (Chaiphakdee, C., 2019)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ครั้งนี้เกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ศัพท์สังคีตดนตรีไทย 3 ประเภทพัฒนาให้เกิดเป็นนวัตกรรมด้วยระบบ วงจรการพัฒนาแบบ (System Development Life Cycle : SDLC) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ตอบสนองความต้องการง่ายต่อการใช้และเป็นอุปกรณ์การสื่อสารสำหรับพกพาการใช้งานที่สะดวกได้ดีที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาพที่ 9 นวัตกรรมศัพท์สังคีตดนตรีไทย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์งานวิจัย คือ 1) รวบรวมองค์ความรู้ดนตรีไทยเชิงวิชาการด้วยเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และจัดเก็บบนคลาวด์สามารถสแกนคิวอาร์โค้ดเข้าชมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว รวมเครื่องดนตรี 24 ชิ้น ศัพท์สังคิต 749 คำ 2) พัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ดนตรีไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านแอปพลิเคชัน 3 หมวดหมู่ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย การขับร้อง รวม 695 คลิป นำเสนอในรูปแบบยูทูป 3) ประเมินผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการวิจัยด้วยสื่อการเรียนรู้แอปพลิเคชัน 3 ส่วน ได้แก่ 2.1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธี ค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 อยู่ในระดับมาก 2.2) ความพึงพอใจโดยรวมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย 4.08 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 อยู่ในระดับมาก 2.3) ความพึงพอใจโดยรวมจากผู้ใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08 อยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะ ควรศึกษาข้อจำกัดของแอนดรอยด์ เวอร์ชันที่จะทำการพัฒนาโปรแกรม เพื่อลดปัญหาในการเขียนโปรแกรม ควรมีการสร้างฟลैตเตอร์ เพื่อใช้ในการเก็บรูปภาพที่สามารถรองรับในการพัฒนาแอปพลิเคชันได้ทุกหน้าจอเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นของโปรแกรม ศัพท์เทคนิคและกลวิธีพิเศษครั้งนี้ สามารถศึกษาเชิงลึกในรายการเครื่องดนตรีเพิ่มเติมได้อีกเนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ในระบบการศึกษาเพียงบางสถาบันเท่านั้นทำให้ไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งมีชื่อเรียกหรือกลวิธีพิเศษอื่นๆอีกจำนวนมาก ศัพท์เทคนิคและกลวิธีครั้งนี้จัดทำเครื่องดนตรีได้เพียงบางส่วนที่สำคัญ ไม่ครอบคลุมทุกชนิดของวงดนตรีไทยทั้งหมด เช่น ซอสามสาย หลับ ระนาดมโหรี ข้องมโหรี ซึ่งมีลักษณะการบรรเลงที่คล้ายกันแต่ไม่เหมือนกัน ควรจัดทำข้อมูลการบันทึกโน้ต รายชิ้น รายการเครื่องดนตรี การสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ดนตรีไทยเป็นที่รู้จักระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักคอมพิวเตอร์ ที่ให้โอกาสในการจัดทำและพัฒนางานวิจัย หน่วยงานสำคัญอีกหน่วยหนึ่งคือสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ที่สนับสนุนงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

Boonplien, P. (2019). Guidelines for solo Khong Wong Yai, Plaeng Pae, Sam chon. Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University, 9(1), 271-279.

- Chaiphakdee, C. (2019). The process of conveying the xylophone performance of Kru Paitoon Channat. *Journal of the Humanities and Social Sciences. Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 10(2), 16-28.
- Inthasunanon, K. (2009). A study of the wisdom of vioce seapa and vioce Thai for raising awareness of preserving and appreciating cultural heritage. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Khamfoi, P. (2011). Development of a recording system for Thai traditional music to international standards. *Parichart Journal, Thaksin University*, 24(2), 111-122.
- Khomfoi, P. (2016). Designing and creating Thai musical notation characters for Microsoft operations Office. In *The 26th Thaksin University National Academic Conference 26-29 May 2016 (443-449)* Buri Sripheu Boutique Hotel, Hat Yai District, Songkhla Province. Thaksin University.
- Phanpong, P. (2014). A solo analysis of ground noi sum chon by Ajarn Siwasit Nilsuwan. In *Bachelor's Degree Program in Liberal Arts. Faculty of Humanities Kasetsart University*.
- Phanron, A. (2014). The solo technique of gong mon wong yai, song krao in the way of Wong gong teachers. *Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University*, 1(1), 40-48.
- Pintukanok, C. (2013). Copfinder: an application for searching police stations and emergency numbers. Bangkok. In *degree Thesis, Master of Science Program Faculty of Information. Technology Dhurakij Pundit University*.
- Ruenglan, K. (2020). The development of exercises for solo performance of Lao Pan Dulcimer. In *degree Master of Arts thesis (Music Education) Graduate School. University*.
- Utchariyaprasit, K. (2 0 1 8). A STUDY OF TRANSMISSION PROCESSES OF JAKHAYPERFORMANCE BY RATEE WISETSURAKARN. *Online Journal of Education OJED*, 13(2), 68-79.

จิตรกรรมล้านนา สู่อการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม*

LANNA PAINTING TOWARDS THE CREATION OF MIXED – MEDIA PAINTINGS

วรินทร์รัตน์ พุทธอาสน์

Varinrat Budda-ard

ทิพวรรณ ทังมั่งมี

Tippawan Tangmangmee

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University, Thailand

E-mail: varinrat.b@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตรกรรมฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา รูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบ ตลอดจนคติความเชื่อ คุณค่า และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วัดที่มีจิตรกรรมฝาผนังที่มีเอกลักษณ์ ในภาคเหนือ จำนวน 7 วัด ได้แก่ วัดบวรศรีทอง วัดป่าแดด วัดท่าข้าม วัดหนองบัว วัดภูมินทร์ วัดพระสิงห์ วัดต้นเกว๋น นำไปสู่การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่เผยแพร่ศิลปกรรม คุณธรรม และจริยธรรม สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมล้านนา วิจัยดำเนินการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) ใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาและเสนอผลงานสร้างสรรค์ศิลปะ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจิตรกรรมฝาผนังล้านนาจากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย ศิลปะที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสังเกตการณ์ ศึกษาผลงานจิตรกรรม การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาองค์ประกอบ ศิลปะและคติความเชื่อ อีกทั้งภาพจิตรกรรมที่ผู้วาดทั้งหลายได้สื่อถึงคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ ที่มุ่งเน้นเป็นพุทธบูชา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผลงานจิตรกรรมภาคเหนือ วิเคราะห์และ สังเคราะห์องค์ความรู้โดยเลือกสรรอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านลายเส้น และเทคนิคการใช้คู่สีของงานจิตรกรรมภาคเหนือ มาเป็นแรงบันดาลใจสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ชื่อ “จิตรกรรมล้านนาสู่การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม” นำเสนอในรูปแบบศิลปะจัดวาง

* Received 20 November 2022; Revised 22 December 2022; Accepted 28 December 2022

(Installation Art) ประกอบด้วย ภาพถ่ายเคลื่อนไหวทางศิลปะและเทคนิคการฉายภาพเสมือนจริงและรับชมผลงานผ่านโทรศัพท์มือถือโดยการสแกนคิวอาร์โค้ด (Quick Response) จัดวางผลงานโดยรอบผนังและ พื้นที่ห้องจัดแสดงด้วยวัสดุสมัยใหม่ ได้แก่ ไวนิล แสงไฟ ผืนผ้า

คำสำคัญ: ศิลปะสื่อผสม, ภาพวาดสมัยใหม่, ศิลปะจัดวาง, จิตรกรรมล้านนา

Abstract

The main objective of this doctoral thesis on art and designing entitled ‘Lanna Painting towards the Creation of Mixed-Media Paintings’ is to study on Lanna mural painting in the contexts of origins, patterns and styles, creation method, compositions, as well as relevant beliefs, values and literatures in local areas of northern region of Thailand, there are 7 temple: Buak Krok Luang Temple, Pa Daet Temple, Tha Kham Temple, Nong Bua Temple, Phumin Temple, Phra Singh Temple, Ton Kwen Temple. which lead to the creation of contemporary art works created with mixed media through the synthesis of bodies of knowledge of Lanna mural paintings, as modern media for disseminating the concepts of virtues, morals and ethics that are concurrent with the socio-cultural foundation of Lanna. This research work is an art creative research project that uses the interdisciplinary research method, the findings of which are presented with the descriptive technique and the technique of art exhibition. In the course of this research, information and knowledge is derived from documentary research on relevant papers, books, academic journals and other art research projects, and field work that is the on-site observation to see paintings, to interview with local sources of authorities who visit temples on histories, origins, compositions, style, as well as beliefs and cultural identities of mural paintings. Bodies of knowledge attained from the research are analyzed and synthesized with the focus on chosen identities and prominent components of paintings. Afterward, works in the ‘Lanna Painting towards the Creation of Mixed-Media Paintings’ are created. The works are presented with the techniques of installation art, incorporating animation, video art and project mapping. Audiences can view the works on their smart phones by scanning the QR code provided. In addition, all the works that are created with modern materials, namely, vinyls, lighting and fabric

Keywords: Art Mixed media art, Modern Art, installation Art, Lanna painting

บทนำ

พระพุทธศาสนา พุทธะ ตามภาษาบาลี พุทธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หมายถึง บุคคลผู้ตรัสรู้ อริยสัจ 4 แล้วอย่างถ่องแท้ คำว่า พระพุทธศาสนา ประกอบด้วยคำว่า พุทธะ ซึ่งแปลว่า ผู้รู้ กับคำว่า ศาสนา ที่แปลว่า คำสั่งสอน รวมกันเข้าเป็น พุทธศาสนา แปลว่า คำสั่งสอนของผู้รู้ (พุทธทาสภิกขุ, 2531) พุทธศาสนา คือวิชาและระเบียบปฏิบัติของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ในกรอบศีลธรรมซึ่งมี ศีล 5 เป็นขั้นต้นในการปฏิบัติ โดยหลักคำสอนของพุทธศาสนานั้นได้เน้นที่การกระทำ หรือที่เราเรียกว่ากรรม โดยให้ เว้นความชั่วทั้งปวง ทำความดี และชำระจิตใจให้สะอาด โดยได้ให้ความหมายของ ศีลธรรม หมายถึง ระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องควบคุมกาย วาจา และใจ ให้มีความสงบและความสุขในชีวิต

การแสดงออกในหลักของความดีความงาม ความถูกต้อง ซึ่งจะแสดงออกมาผ่านการกระทำ ทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละบุคคล โดยเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติ จนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เราเรียกกันว่า คุณธรรม

ฉัตรสุรางค์ แก้วเป็นทอง ได้ทำการศึกษาจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ จ.น่าน (ฉัตรสุรางค์ แก้วเป็นทอง, 2556) พบว่า จิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์มีรูปแบบศิลปะ แนวคิดในการจัดภาพและคติเรื่องราวที่เป็นเนื้อหาในภาพ ที่มีรูปแบบศิลปะที่เป็นแบบแผนเฉพาะตัวของศิลปินล้านนาพื้นถิ่นที่ชัดเจนลงตัวจน เป็นเอกลักษณ์และมีลักษณะแสดงให้เห็นความเป็นปัจเจกบุคคลค่อนข้างสูงที่พบไม่มากในจิตรกรรมฝาผนังพื้นบ้านล้านนาที่เป็นเรื่องราวชาดก ค่าวรรณ คติความเชื่อทางวัฒนธรรมชุมชนน่าน วัดภูมินทร์เป็นวัดหลวงที่สร้างแบบจตุรมุข มีพื้นที่การเขียนภาพใหญ่เท่าคนจริงในฝาผนังบางส่วนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ในล้านนา วัดยังนับได้ว่าเป็นศูนย์รวมวิชาการ ความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธาของชาวล้านนา เป็นสื่อกลางในการสร้างขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ที่ยาวนาน ผ่านการบันทึกจดจำจากสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม นั่นคือ พระอุโบสถและจิตรกรรมต่างๆ ที่ทำหน้าที่สอนสั่ง ปลุกจิตสำนึกคุณธรรม ศีลธรรม

คุณธรรม ศีลธรรม แนวคิดนี้ได้ถูกสรรค์สร้างแฝงอยู่ในงานจิตรกรรมล้านนาหลากหลายประเภท (สุรพล ดำริห์กุล, 2543) ซึ่งหากจะกล่าวถึงจิตรกรรมล้านนา คำว่า ล้านนา หรือ ล้านนาไทยเป็นคำพื้นเมืองใช้เรียกอาณาบริเวณเมืองต่างๆที่อยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ชาวไทยภาคเหนือได้สร้างสมศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวรรณกรรมต่างๆ ของตนเองต่อมา และได้สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวล้านนา จึงมีระเบียบแบบแผน เป็นของตนเอง มีกรอบชีวิตเป็นของตนเองมีการดำเนิน

ชีวิตแบบพื้นฐานเป็นของตนเอง ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ได้กลายเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ดินแดนล้านนาเติบโตขึ้นมา อย่างบริสุทธิ์เข้มแข็ง มีภาษา และ วัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง

สำหรับจิตรกรรมล้านนานั้น ได้ถูกจำแนกออกมาหลายประเภท ซึ่งผู้ศึกษาได้มีความสนใจและจำแนกประเภทต่างๆ ได้ ดังนี้ 1) จิตรกรรมฝาผนัง 2) จิตรกรรมดาวเพดาน 3) จิตรกรรมลายรดน้ำ 4) จิตรกรรมลายคำ 5) จิตรกรรมภาพพระพุทธรูป และ 6) สมุดภาพไตรภูมิ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีแนวคิดความหมายแฝงในเรื่อง คุณธรรม ศีลธรรม สอดแทรกอยู่ในจิตรกรรมล้านนาเป็นส่วนใหญ่

ผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจและจำแนกเป็นประเภทหนึ่งของจิตรกรรมล้านนาคือ สมุดภาพไตรภูมิ (กรมศิลปากร, 2502) กล่าวถึงประวัติ ในการเขียน " สมุดภาพไตรภูมิ " ในปีพุทธศักราช 2319 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ตรัสสั่ง อัครมหาเสนาธิบดี เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช จัดส่งสมุดเนื้อดีให้ช่างเขียนภาพไตรภูมิ โดยทรงกำหนดให้ไปเขียนใน สำนักของ สมเด็จพระสังฆราช สันนิษฐานว่า คือ สมเด็จพระสังฆราชศรี เดิมอยู่วัดพนัญเชิง กรุงศรีอยุธยา ในครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดให้ดำเนินการจัดทำกันอย่างประณีตพิถีพิถัน กวดขันกันเป็นพิเศษ รวมความว่า พระราชประสงค์ในการจัดทำสมุดภาพไตรภูมิบูรณขึ้นมา ก็เพื่อให้ประชาชนทั้งหลายได้มีความเข้าใจในเรื่องนรกสวรรค์ได้ถูกต้องตรงตามพระบาลี แล้วจะได้พากันตั้งหน้าประกอบแต่กรรมดีละเว้นกรรมชั่ว ในคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาสืบไป ไตรภูมิ พินิพพิสัย ได้ศึกษาพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับไตรภูมิ หรือ ไตรภูมิ นั้น ถือเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับโลกทั้งสาม คือ โลกสวรรค์ โลกมนุษย์ และ นรกภูมิ ซึ่งเป็นโลกฝ่ายโลกียวิสัย ที่มนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายต้องเวียนว่ายตายเกิด วนเวียนเป็นวัฏจักร โดยมีโลกมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการกระทำทั้งในด้านดีและด้านชั่วร้าย ถ้าผลของกรรมดีมากกว่าก็ขึ้นไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ถ้าผลของกรรมชั่วมากกว่า ก็ลงไปสู่ นรกภูมิ โดยคติธรรมเหล่านี้ถูกบันทึกและเผยแพร่ผ่านสมุดภาพสู่ชาวบ้านและประชาชนทั่วไป (ไตรภูมิ พินิพพิสัย, 2547)

โลกยุคปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับโลกยุคเก่า การเปลี่ยนเข้าสู่โลกยุคใหม่เริ่มขึ้นราวร้อยกว่าปีมานี้ โดยเริ่มจากสังคมตะวันตกแล้วแพร่กระจายไปทั่วโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในโลกปรากฏขึ้นชัดเจนหลายประการ ยกตัวอย่างได้ดังนี้ ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว, ขนาดของสังคมต่าง ๆ โดยเฉลี่ยใหญ่ขึ้น, มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนถาวรและชุมชนเมืองมากขึ้น, สังคมมนุษย์มีผลกระทบต่องานอดิเรกต่าง ๆ มากขึ้น, มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย, มีผลผลิตทางวัฒนธรรม (เช่น ข่าวสาร ความรู้ และบันเทิง), ผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นมากทั้งชนิดและปริมาณ, การจัดระเบียบทางสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น, มีความไม่เท่าเทียมภายในสังคมและระหว่างสังคมเพิ่มขึ้น (พวงเพชร สุรัตน์วิกุล, 2541) การเปลี่ยนแปลง เหล่านี้เกิดขึ้นมากน้อยและเร็วช้าไม่เท่ากันในแต่ละสังคม จากข้อมูลผู้

ศึกษาพบว่าปัญหาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการใช้ความรุนแรงมักพบในเมืองเป็นส่วนใหญ่ สาเหตุเพราะเด็กและเยาวชนไม่มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกดี นอกจากดูทีวีหรือเสฟสื่อที่มีความรุนแรง ขาดความเอาใจใส่จากผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอน คุณธรรม ศีลธรรม จากเดิมวัดเป็นพื้นที่ สอนสั่งคุณงามความดี แต่ด้วยยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว การดิ้นรนในการเลี้ยงชีพ ทำให้พื้นที่ระหว่าง เด็ก พ่อแม่ และ วัด ถูกผลักให้ค่อยๆห่างออกจากกันโดยปริยาย

แต่ในปัจจุบันผู้ศึกษาเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสภาพปัจจุบันที่กล่าวมานั้น จิตรกรรมล้านนาถูกลดบทบาทลงไปเหลือเพียงแค่บทบาทในด้านความงามทางด้านศิลปะเท่านั้น โดยคนรุ่นใหม่มิได้เห็นคุณค่าของภาพจิตรกรรมล้านนาในแง่ของการเป็นสื่อที่ทำหน้าที่เผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรมเท่าที่ควร ประกอบกับความนิยมศิลปะแนวใหม่ (New Media) ที่ได้รับความนิยม ที่เป็นรูปแบบของศิลปะนามธรรม ส่งผลให้ จิตรกรรมล้านนา ได้ถูกจำกัดบทบาท อยู่เพียงในวัดเท่านั้น และเริ่มที่จะสูญหายไป นอกจากนี้จิตรกรรมล้านนาที่เขียนขึ้นมาใหม่ก็ยังเป็นเพียงการลอกเลียนแบบของเดิม เป็นการอนุรักษ์ ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจลดน้อยลงไป โดยไม่มีความรู้ความสนใจความเข้าใจในความหมายที่แฝงอยู่ในสื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังล้านนาเหล่านั้น อีกทั้งผู้คนไม่ค่อยเข้าวัดไม่สนใจที่จะเรียนรู้หรือซึมซับ เรื่องราวในงานจิตรกรรมล้านนาซึ่งมีความหมายแฝงเกี่ยวกับคุณธรรม ศีลธรรมได้ลึกซึ้ง จึงทำให้จิตรกรรมล้านนานี้ ไม่ทำหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมาย เพราะในปัจจุบัน ผู้คนหันไปเสฟสื่อสมัยใหม่ (New Media) จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมในภาคเหนือที่เป็นปัญหาทางศีลธรรมจริยธรรมดังกล่าว ผู้ศึกษาคิดว่า จะทำการศึกษาจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อศึกษาแนวคิดของการสอนศีลธรรมในงานจิตรกรรมล้านนาดังกล่าว เพื่อเป็นแนวคิดที่คิดว่ายังสอดคล้องกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของคนล้านนา แล้วนำมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะร่วมสมัยใหม่ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่สอนศีลธรรม และจริยธรรมในสังคม และหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาสังคมดังกล่าวได้ จึงเป็นที่มาของหัวข้อวิทยานิพนธ์ชื่อ “จิตรกรรมล้านนา สู่อการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม “ โดยใช้พื้นฐานทางวัฒนธรรมล้านนา จิตรกรรมล้านนา มาเป็นสื่อเพื่อสอนสั่งและปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม ศีลธรรม ไปสู่เยาวชนรุ่นใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตรกรรมฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะรูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบศิลปะ ตลอดจนจิตคติความเชื่อ คุณค่า และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคเหนือ

2. เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ศิลปะสื่อผสม โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะนำเสนอถึงกระบวนการศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วย รูปแบบการศึกษา แหล่งข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ แปลความ จากจิตรกรรมล้านนา ตลอดจนการสร้างสรรคศิลปะสื่อผสม เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม และการนำเสนอผลการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการศึกษาวิจัยต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษา

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) ใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาและเสนอผลงานการสร้างสรรคศิลปะ

1.2 วิธีการศึกษา วิธีดำเนินการศึกษามีขั้นตอนสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ

ก. การศึกษาส่วนที่ 1 การศึกษาจิตรกรรมล้านนา ภายในโบสถ์วิหารวัด สมุดภาพล้านนา

ข. กระบวนการศึกษาในส่วนที่ 2 การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม

2. เนื้อหาที่ทำการศึกษา

ทำการศึกษาทั้งภาคเอกสาร และภาคสนามในบริบทที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยเฉพาะจิตรกรรมฝาผนังที่สำคัญที่มีเอกลักษณ์ และศิลปกรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ และ วรรณกรรมพุทธชาดก และพุทธชาดก ที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม เพื่อให้ได้ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวคิด สัญลักษณ์ รูปแบบและความหมาย ตลอดจนคุณค่าของงานจิตรกรรมฝาผนัง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร (Population) ประชากร ในการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านในชุมชนวัด, เจ้าอาวาส, ปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนของวัดในภาคเหนือและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ในด้านประวัติความเป็นมา ศิลปะและวัฒนธรรม ล้านนาของวัดในบริบทชุมชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 23 ท่าน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) และวิธีการเลือกตัวอย่าง (Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มี 2 กลุ่ม คือ 1) คือ วัดที่มีจิตรกรรมฝาผนังที่สำคัญที่มีเอกลักษณ์ และศิลปกรรมที่โดดเด่นด้านลายเส้น องค์ประกอบศิลป์ และการใช้สีในงานจิตรกรรมในภาคเหนือที่มีจิตรกรรมล้านนา จำนวน 7 วัด เพื่อเป็นสถานที่ทำการศึกษาประวัติความเป็นมา ศิลปะและวัฒนธรรม บริบทที่เกี่ยวกับงาน รูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลายและเนื้อหาของพุทธชาดก การเลือกตัวอย่าง (Sampling) 2)

ทำการศึกษาวัดภาคเหนือที่มีจิตรกรรมล้านนา เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของลวดลายจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง(Sampling)แบบจงใจ (Purposive Sampling) อย่างไม่จำกัดจำนวน จนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งวัดที่มีจิตรกรรมฝาผนังที่สำคัญที่มีเอกลักษณ์ ในภาคเหนือ จำนวน 7 วัด ได้แก่ วัดบวกรกรหลวง วัดป่าแดด วัดท่าข้าม วัดหนองบัว วัดภูมินทร์ วัดพระสิงห์ วัดต้นเกว๋น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่

4.1 การสำรวจทางกายภาพ เป็นการบันทึก สำรวจจริงวัด (Measure Work) บันทึกข้อมูลด้านรูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลายที่เกี่ยวข้อง โดยการบันทึกข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูล (Field Records) ภาพนิ่ง และการเขียนลวดลายเส้นประกอบ

4.2 การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตและพิจารณาองค์ประกอบของกระบวนการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมฝาผนังล้านนาและเทคนิคการใช้สี เส้น การวางเนื้อเรื่อง เนื้อหา ที่ปรากฏภายในโบสถ์ โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structure Observation)

4.3 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์รายบุคคลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) โดยกำหนดหัวข้อในการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา เป็นคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลาย การเล่าเรื่องพุทธชาดก แบ่งเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ประวัติความเป็นมา วรรณกรรม พุทธชาดก ที่ ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม จากจิตรกรรมฝาผนังวัดในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 2 แนวคิด สัญลักษณ์ อุดมคติ ของกระบวนการสร้างรูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลายของวัดในจังหวัดเชียงใหม่

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บข้อมูลภาคเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเตรียมข้อมูลขั้นพื้นฐานในส่วนของรูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลายและเนื้อหาของพุทธชาดกที่ ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม โดยค้นข้อมูลที่ห้องสมุดพื้นบ้านย่านเวียงเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูลภาคสนาม และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) เป็นการสำรวจ เพื่อบันทึก รายละเอียดทางกายภาพของรูปแบบลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบ ศิลปะของลวดลาย รวมไปถึงบริบทอื่นๆที่เกี่ยวข้องทางด้านมนุษยวิทยา และสังคมวิทยา จาก พื้นที่ศึกษา คือ วัดบวรศรีทูล วัดป่าแดด วัดท่าข้าม วัดหนองบัว วัดภูมินทร์ วัดพระสิงห์ และ วัดต้นเกว๋น ในภาคเหนือ ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยการศึกษาสภาพทางกายภาพ รูปแบบทางศิลปะ เทคนิคและกระบวนการ สร้างสรรค์งานจิตรกรรมฝาผนังล้านนา และสภาพทั่วไป และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบ สัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) รวมทั้งการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกข้อมูล ใช้เครื่องบันทึกเสียง และการถ่ายรูป การร่าง ภาพ จากการที่ผู้ศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมตามพื้นที่เป้าหมาย

6. การวิเคราะห์และประมวลผล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภาคเอกสาร และภาคสนาม โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบ ประมวล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตาม วัตถุประสงค์ การศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

6.1 วิเคราะห์แนวคิด รูปแบบ และเทคนิคการวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบ และ เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับงานจิตรกรรมฝาผนังล้านนา ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมโดยเฉพาะวัดในจังหวัดเชียงใหม่

6.2 วิเคราะห์คุณค่าและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการวิเคราะห์คุณค่าและอัต ลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจิตรกรรมล้านนา และรูปแบบ ลวดลายจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รวมทั้งองค์ประกอบศิลปะของลวดลายและเนื้อหาของพุทธชาดกที่ ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม ของวัดในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตรกรรมฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบ ตลอดจนคติความเชื่อ คุณค่าและ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ และสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ศิลปะสื่อผสม โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนัง ล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่เผยแพร่ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ได้สอดคล้องเหมาะสม กับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมล้านนา

1. วิเคราะห์จิตรกรรมฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบ ตลอดจนคติความเชื่อ คุณค่า และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ภาคเหนือ สู่การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม จิตรกรรมล้านนานั้น ได้ถูกจำแนกออกมา

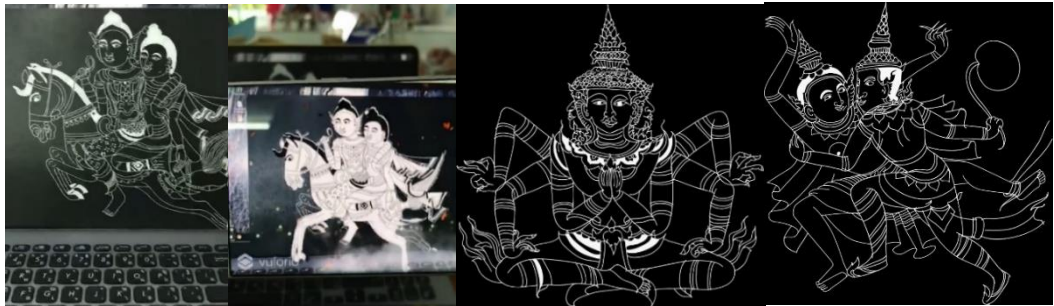

หลายประเภท ซึ่งผู้ศึกษาได้มีความสนใจและจำแนกประเภทต่างๆได้ ดังนี้ 1) จิตรกรรมฝาผนัง 2) จิตรกรรมดาวเพดาน 3) จิตรกรรมลายรดน้ำ 4) จิตรกรรมลายคำ 5) จิตรกรรมภาพพระภู และ 6) สมุดภาพไตรภูมิ เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ(Art Creative Research) เป็น การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบ ตลอดจนคติความเชื่อ คุณค่า และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ภาคเหนือ เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ศิลปะสื่อผสม โดยการ สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่เผยแพร่ศิลปธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ได้สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมล้านนา

2. กระบวนการวิเคราะห์จิตรกรรมฝาผนังล้านนาสู่การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม ลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) เป็นการศึกษาจิตรกรรม ฝาผนังล้านนาในบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ เทคนิควิธีการ องค์ประกอบ ตลอดจนคติความเชื่อ คุณค่า และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ศิลปะสื่อผสม โดยการสังเคราะห์องค์ ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่ ผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ได้ สร้างสรรค์จากสมุดข่อยหรือในล้านนาเรียกว่า ปับสา เป็นสมุดที่ทำจากกระดาษสา ด้านใน เขียนภาพประวัติพระพุทธชาดกและภาพนิทานชาดกในรูปแบบวิถีชีวิตชาวบ้านล้านนา เป็นคติ ธรรมเตือนใจ อีกทั้งภาพจิตรกรรมที่ผู้วาดทั้งหลายเหล่านั้นได้สื่อถึงคุณค่าทั้งทางด้าน สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี คติความเชื่อ รูปแบบลวดลายต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นเป็น พุทธบูชา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของล้านนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ภาพที่ 1 ภาพการเก็บข้อมูล ผลงานจิตรกรรมส่วนหนึ่งของครูสล่าล้านนาวัดหนองบัว
ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน

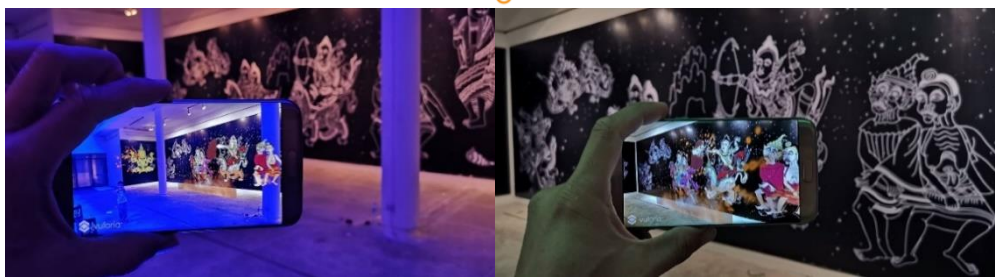
ภาพที่ 2 ผลิต AR-code และ ลายเส้นงานศิลปะจากปี่สา

ภาพที่ 3 การพัฒนาลายเส้นและพัฒนา AR-code (Document)

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานศิลปะ (Art Creation Process) ในพื้นที่แสดงงานและ
พัฒนา AR-code ในการจับลายเส้นในรูปแบบเส้นสีขาวและสีดำ เพื่อให้โปรแกรมคำนวณ
ตรงกันระหว่างโค้ด ก่อนทำการลงสี

ภาพที่ 5 ภาพแสดงผลการแสดงผลงานผลงานศิลปะ (Art Creation Process)

3. สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ศิลปะสื่อผสม โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อให้เป็นสื่อสมัยใหม่เผยแพร่ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ได้สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมล้านนาเป็นการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม โดยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม นำเสนอและเผยแพร่ในหอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้เป็นสื่อทางสุนทรียภาพเผยแพร่ คุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งมีวิธิดำเนินการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนการกำหนดแนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม

3.2 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลกับทฤษฎี แนวคิด รูปแบบ และเทคนิค ที่เกี่ยวข้องกับการงาน จิตรกรรมฝาผนังล้านนา

3.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล การตีความ โดยแยกการวิเคราะห์ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1.1 การวิเคราะห์แนวความคิด (Concept) หมายถึง มโนทัศน์ คือความคิดรวบยอด

3.1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content) หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นนามธรรมหรือ โครงสร้างทางจิตของงานศิลปะ และ เรื่อง (Subject) หมายถึง สิ่งที่ศิลปินสรรหามาเป็นจุดเริ่มต้นของการ สร้างงานศิลปะแบบรูปธรรม โดยมี แนวเรื่อง (Theme) หมายถึง แนวทางของเรื่อง และเป็นต้นทางที่จะนำไปสู่เนื้อหาซึ่งเป็นผลขั้นสุดท้าย

3.1.3 การวิเคราะห์รูปแบบ (Style) ศิลปกรรมสื่อผสม (Mixed Media Arts)

3.1.4 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) หมายถึง การใช้วิธีการเปรียบเทียบ โดยนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์หรือข้อแตกต่างเพื่อให้ได้ข้อสรุป

3.1.5 ขั้นตอนการสรุปเป็นประเด็น เพื่อการสร้างสรรค์ หมายถึง การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ นำมาตรวจสอบสมมติฐานที่วางไว้

3.1.6 ขั้นตอนการเกิดรูปความคิด หรือโนคติ (Idea) หมายถึง การก่อตัวขึ้นจากปฏิกิริยาของศิลปินต่อสภาพแวดล้อม จากปรัชญา หรือจากประสบการณ์ที่เรียกว่า จุดบันดาลใจ

3.1.7 ขั้นตอนการกำหนดแนวความคิด (Concept) หมายถึง การกำหนดความคิด รวบยอดของผลงาน ที่เกิดจากการรวมตัวกันของรูปความคิดหลายๆ ความคิดของสิ่งหนึ่งที่รวมตัวเข้าด้วยกัน แล้วพัฒนาขึ้นจนถึงระดับหนึ่งที่พอจะเรียกว่าเป็นจุดมุ่งหมาย หรือแนวความคิด

4. ขั้นตอนการสังเคราะห์ (Synthetic) หมายถึง การกระบวนการสร้างจินตภาพ (Imagination) ให้มีลักษณะเป็นโครงสร้างของรูปทรงสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย หรือ แนวความคิดจะปรากฏขึ้นจริงๆ เป็นรูปที่สัมผัสได้ด้วยการเห็น แล้วปฏิบัติการสร้างงานที่เป็นรูปธรรม ในการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การทดลอง บันทึกขั้นตอนการทำงาน รวมไปถึงการนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นตอนการตีความ (Interpret) หมายถึง การแปรสภาพจากจินตนาการที่มีลักษณะนามธรรมไปสู่จินตภาพ (Imagination) เพื่อถ่ายทอดเป็นรูปธรรม ขั้นตอนนี้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ในเรื่ององค์ประกอบศิลป์ของจิตรกรรมฝาผนังล้านนา รูปแบบลวดลาย สี และเนื้อหาชาดกที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนัง รวมไปถึงเทคนิควิธีการสร้างสรรค์สื่อสมัยใหม่ นำมา สังเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม ศิลธรรม

4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้
วิธีปฏิบัติสร้างผลงานเริ่มจาก 1) การสร้างภาพร่างงานศิลปะ (Sketch Drawings) 2) การคัดเลือกและพัฒนางานศิลปะสื่อผสม (Model) 3) การสร้างผลงานจริง กำหนดรูปแบบ, กำหนดเทคนิควิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ กำหนดกระบวนการ และพื้นที่ในการสร้างสรรค์ 4) ขั้นตอนการติดตั้งผลงาน 5) ขั้นตอนการตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลงาน

5. ขั้นตอนการสังเคราะห์ผลงาน (Visual Arts Analysis) ดังนี้
เริ่มการสังเคราะห์ จาก 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปทรง (Form Analysis) 2) การสังเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Analysis) 3) การสังเคราะห์ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ (Visual Elements Analysis)

6. สรุปและเขียนรายงานการวิจัยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยรวมทั้งผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม เพื่อแสดงให้เห็นวัฒนธรรมวิถีคิด อันเป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาและ

วัฒนธรรมของชาวล้านนา ตลอดจนเป็นศิลปะสื่อผสม เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมคุณธรรมและศีลธรรม

อภิปรายผล

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจิตรกรรมล้านนา

เป็นการศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนัง และวิเคราะห์ (Analysis) คุณค่า อัตลักษณ์ ตลอดจนองค์ประกอบของงานจิตรกรรม เป็นการศึกษาภาคสนามและภาคเอกสาร ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมล้านนา ทำการวิเคราะห์คุณค่า และ อัตลักษณ์ ตลอดจนองค์ประกอบสำคัญของงานจิตรกรรมล้านนาของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ของจิตรกรรมล้านนาพบว่าที่สำคัญ คือ 1) จิตรกรรมเป็นงานตกแต่งสถาปัตยกรรมที่มีจุดประสงค์นอกจากความงามแล้ว ยังเป็นงานเขียนเพื่อให้สอดคล้องกับคติความเชื่อทางศาสนา ในดินแดนล้านนามีจิตรกรรมฝาผนังหลายแห่ง จิตรกรรมที่เก่าแก่ที่สุดของล้านนา คือ จิตรกรรมที่ผาห้อยใต้เจดีย์วัดอุโมงค์ เชียงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20 เป็นเรื่องเกี่ยวกับอดีตของพระพุทธเจ้า เกี่ยวข้องกับศิลปะสุโขทัย อยู่ยุคตอนต้น 2) จิตรกรรมล้านนาก็ขาดช่วงไปกว่า 200 ปี จนถึงราวกลางพุทธศตวรรษที่ 24 จึงมีจิตรกรรมอิทธิพลรัตนโกสินทร์ และตะวันตกเข้ามาปะปน แต่ก็ยังคงยึดแนวการแสดงออกแบบประเพณีท้องถิ่น (ภาณุพงษ์ เลหาสม, 2541) ตัวอย่างจิตรกรรมล้านนาสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงเขียนเรื่องชาดก 50 เรื่อง ปัญญาสาตกของล้านนา คือ วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องเอกที่พระเถระนักปราชญ์ชาวเชียงใหม่ได้รวบรวมเรื่องราวปรัมปราที่เป็นนิทานพื้นถิ่นแพร่หลาย โดยเขียนไว้ด้วยภาษาบาลี มีทั้งคำประพันธ์ที่เป็นร้อยแก้วและบทคาถาหรือบทร้อยกรองทั้งสิ้น 50 ชาดก ถูกนำมาเป็นวาดจิตรกรรมที่วิหารลายคำ วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่วัดภูมินทร์ และวัดหนองบัว จังหวัดน่าน ส่วนที่วัดสบพลี จังหวัดลำปาง เขียนภาพประจำวัน สี่ที่ใช้ในจิตรกรรมรุ่นเก่าเป็นสี่จากธรรมชาติ คือ สี่ผืนผสม กาวาย หรือไม้ หรือกาวหนั่งสัตว์

2. ขั้นตอนที่ 2 สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art)

เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนแรกมาทำการสังเคราะห์ (Synthesis) โดยเลือกสรรอัตลักษณ์และองค์ประกอบที่โดดเด่นของจิตรกรรมล้านนา มาเป็นแรงบันดาลใจ จากการศึกษาผู้ศึกษา พบว่า จิตรกรรมฝาผนังล้านนาเป็นงานศิลปะสำคัญอย่างหนึ่งที่มีบทบาทในการเผยแผ่พุทธธรรมทางพุทธศาสนาที่ผู้วาดหรือจิตรกรได้สื่อออกมาทางศิลปะนั้นก็แฝงไว้ด้วยพลัง อารมณ์ ความคิด ความงาม และภูมิปัญญา รวมไปถึงภาพจิตรกรรมล้านนาส่วนใหญ่ยังมีเนื้อหาหรือเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาในเรื่องต่าง ๆ ทั้ง พุทธประวัติ นิทานพุทธชาดกที่เป็นคติธรรมเตือนใจ อีกทั้งภาพจิตรกรรมที่ผู้วาดทั้งหลายเหล่านั้นได้สื่อถึงคุณค่าทั้งทางด้าน

สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี คติความเชื่อ รูปแบบลวดลายต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นเป็น พุทธบูชา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของล้านนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ยังสามารถหล่อหลอม ความคิด ความเชื่อ มีแง่คิดความหมายแฝงในเรื่อง คุณธรรม ศีลธรรม ความศรัทธาต่อพุทธ ศาสนาสู่ประชาชนในปัจจุบัน

ในจิตรกรรมฝาผนังล้านนา ได้ถูกกำหนดรูปแบบจิตรกรรมฝาผนังตามสกุลช่าง แบ่งเป็นกลุ่มพื้นที่อย่างชัดเจน (สน สีมাত্রัง, 2528) อาทิ สกุลช่างลำปาง สกุลช่างเชียงใหม่ สกุลชาง่าน จิตรกรรมทั้งสามสกุลช่างนั้นสร้างขึ้นโดยเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมล้านนาที่จะ เห็นได้จาก การดำเนินชีวิต ค่านิยม คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้ มี ลักษณะเฉพาะของตน ส่วนเรื่องราวที่นิยมเขียนไว้ในจิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างล้านนา เท่าที่ได้ สืบค้นแล้วมีหลายเรื่อง ได้แก่ พุทธประวัติ ทศชาติชาดก ประวัติพระพุทธรูป และปัญญา ชาดก ในจิตรกรรมฝาผนังเกือบทุกแห่งมีหลายเรื่องเขียนปะปนอยู่ในอาคารเดียวกัน ส่วนมากมี ตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป

จิตรกรรมฝาผนังล้านนาเป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีบทบาทในการเผยแผ่พุทธธรรม ทางพุทธศาสนาที่ผู้วาดหรือช่างฝีมือได้สื่อออกมาทางภาพจิตรกรรมฝาผนัง โดยมีเนื้อหาหรือ เรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาในเรื่องต่าง ๆ ทั้งพุทธประวัติ นิทานชาดกที่เป็นคติทางธรรมที่เตือนใจ วัฒนธรรมล้านนามีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีพระพุทธรูปเป็น ตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาล้านนาทั้งภาษาพูดและ ภาษาเขียนเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างเด่นชัดใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางด้านค่านิยมที่มีต่อสังคม วิถีชีวิต 2) ความสัมพันธ์ทางด้านวิถีปฏิบัติ ความเชื่อ วัฒนธรรม จารีต และประเพณี และ 3) ความสัมพันธ์ทางด้านศิลปะ และสถาปัตยกรรม ด้าน บริบทและสภาพการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมล้านนาในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะสูญหายถ้าไม่ ช่วยกันฟื้นฟูอนุรักษ์และสืบสานโลกยุคปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับโลกยุคเก่า

ในปัจจุบันได้มีสื่อสมัยใหม่ (New Media) เข้ามาบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่าง ๆ ของล้านนา และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อาทิ สื่อวิทยุโทรทัศน์วิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วารสาร คอมพิวเตอร์ งานกราฟิก งานดิจิทัลอาร์ต เป็นต้น (วัชร คลาย นาทร์ และคณะ, 2553) นอกจากนี้การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านจิตรกรรมฝา ผนังล้านนา ผู้ศึกษา ได้เห็นว่าเหตุผลสำคัญที่พุทธศาสนิกชนจำเป็นต้องเรียนรู้หลักธรรม พระพุทธศาสนา ที่ทำหน้าที่สอนสั่ง คุณธรรม ศีลธรรม เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์ และเพื่อ จรรโลงพระพุทธศาสนาให้ ยืนยาวตลอดไป โดยเราสามารถศึกษาเรียนรู้หลัก คุณธรรม ศีลธรรม ที่ปรากฏบนจิตรกรรมฝาผนังล้านนาได้ และหากเราละเลยศึกษาหลักพระพุทธศาสนา

Vol.6 No.2 (July- December 2022)

มนุษย์จะขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรมขาดศีลธรรม และยินดีอยู่ร่วมกับกิเลสตัณหาต่าง ๆ จนทำให้สังคมเสื่อมถอยลงและพระพุทธศาสนาจะเสื่อมสูญหายไปทีละเล็กละน้อย

แต่ในปัจจุบันผู้ศึกษาเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสภาพปัจจุบันที่กล่าวมานั้น จิตรกรรมล้านนาถูกลดบทบาทลงไปเหลือเพียงแค่บทบาทในด้านความงามทางด้านศิลปะเท่านั้น โดยคนรุ่นใหม่มิได้เห็นคุณค่าของภาพจิตรกรรมล้านนาในแง่ของการเป็นสื่อที่ทำหน้าที่เผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรมเท่าที่ควร (สุชาติ เกาทอง, 2529) ประกอบกับความนิยมศิลปะแนวใหม่ (New Media) ที่ได้รับความนิยม ที่เป็นรูปแบบของศิลปะนามธรรม ส่งผลให้ จิตรกรรมล้านนา ได้ถูกจำกัดบทบาท อยู่เพียงในวัดเท่านั้น และเริ่มที่จะสูญหายลบเลือนไป นอกจากนี้จิตรกรรมล้านนาที่เขียนขึ้นมาใหม่ก็ยังเป็นเพียงการลอกเลียนแบบของเดิมเป็นการอนุรักษ์ ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจลดน้อยลงไป โดยไม่มีความรู้ความสนใจ ความเข้าใจในความหมายที่แฝงอยู่ในสื่อภาพจิตรกรรมฝาผนังล้านนาเหล่านั้น อีกทั้งผู้คนไม่ค่อยเข้าวัดไม่สนใจที่จะเรียนรู้หรือซึมซับ เรื่องราวในงานจิตรกรรมล้านนา ซึ่งมีความหมายแฝงเกี่ยวกับคุณธรรม ศีลธรรมได้สักซึ้ง จึงทำให้ จิตรกรรมล้านนาคือ ไม่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรมได้อย่างเต็มที่ เพราะคนในปัจจุบัน ผู้คนหันไปเสพสื่อสมัยใหม่ (New Media) จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในภาคเหนือตอนบนที่เป็นปัญหาทางศีลธรรมจริยธรรมดังกล่าว ผู้ศึกษาคิดว่า จะทำการศึกษาศิลปะจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เพื่อศึกษาแนวคิดของการสอนศีลธรรมในงานจิตรกรรมล้านนาดังกล่าว เพื่อเป็นแนวคิดที่คิดว่าย่างสอดคล้องกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของคนล้านนา แล้วนำมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะร่วมสมัยสมัยใหม่ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่สอนศีลธรรมและจริยธรรมในสังคม และหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาสังคมดังกล่าวได้ โดยใช้พื้นฐานทางวัฒนธรรมล้านนา จิตรกรรมล้านนา มาเป็นสื่อเพื่อสอนสั่งและปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม ศีลธรรม ไปสู่เยาวชนรุ่นใหม่ต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้ สิ่งที่ได้รับเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้ 1) องค์ความรู้ใหม่ของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยครั้งนี้ คือ จากผลงานศิลปะ ชื่อผลงาน เส้นสายแห่งชีวิต สีเส้นบรรยากาศจากการแสดงผลงาน และแสงก่อให้เกิดเงา ผลงานเป็นตัวแทนความสมัยใหม่ แสดงถึงลวดลายการวาดภาพของศิลปินล้านนา จากแสงที่อยู่ภายในสะท้อนออกมา ทำให้เห็นลวดลายที่ทำให้เกิดความสวยงาม มีความอิสระอย่างแท้จริง โดยผลงานแทรกเข้ากับพื้นที่ที่มีอยู่เดิม สิ่งค้นพบ คือ การแปรค่าจากความเหมือนจริงให้เป็นในรูปแบบศิลปะด้วยโปรแกรมพรีเมียร์โปร (Adobe premiere pro) ทางคอมพิวเตอร์ในลักษณะภาพวาดเส้น (Drawing) แต่เป็นภาพวาดเส้น (Drawing) เป็นสีขาวพื้นหลังสีดำแสดงให้เห็นถึง

ความเด่นของลวดลายเส้นมากยิ่งขึ้น 2) การพัฒนาทางความคิด และรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผลจากการศึกษา และการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ถือเป็นจุดของการเปลี่ยนแปลงของความคิด และรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เปิดกว้างทางศิลปะมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามแนวทางศิลปะจัดวาง หรือ ศิลปะอินสตอลเลชั่น (Installation art) และ) ภาพถ่ายเคลื่อนไหวทางศิลปะ (Video Art) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ ครั้งนี้ โดยใช้หลักองค์ประกอบศิลปะ และ บทความนี้ มีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) ซึ่งมีขั้นตอนของการศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานศิลปะจิตรกรรมล้านนา เป็นการศึกษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อและวิเคราะห์ (Analysis) คุณค่าอัตลักษณ์ ตลอดจนองค์ประกอบของการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม และขั้นตอนที่ 2 สร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนแรกมาทำการสังเคราะห์ (Synthesis) โดยเลือกสรรอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของงานจิตรกรรมล้านนา มาเป็นแรงบันดาลใจและทำการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ได้แบ่งข้อเสนอแนะ ดังนี้ คือ 1) เพื่อการอนุรักษ์สืบสาน และเผยแพร่ศิลปะการเผยแพร่จิตรกรรมฝาผนังของภาคเหนือที่มีความโดดเด่นสวยงามเป็นเอกลักษณ์ จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ผู้นำชุมชน คนในชุมชน หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และควรนำไปเผยแพร่ในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย หรือนำไปแสดงต่างประเทศให้มากขึ้น 2) ในการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art) ครั้งต่อไปควรมีการเลือกสรรโดยวิธีการหลอมรวมจากองค์ความรู้ทั้งหมดให้เป็นเพียงประเด็นเรื่องเดียว เพื่อง่ายต่อการกำหนดรูปแบบผลงานที่ไปในทิศทางเดียวกัน หรือเลือกเจาะประเด็นศึกษา และสร้างสรรค์เฉพาะเรื่อง เช่น ด้าน แสง สี เสียง และเงา สำหรับการแสดงผลงาน หรือรูปทรงและสีสันลวดลายจากจิตรกรรมภาคเหนือ หรือ แสงก่อให้เกิดเงา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ไตรภูมิ พิมพ์ลักษณ์. (2547). สมุดภาพไตรภูมิ ฉบับอักษรธรรมล้านนาและอักษรขอม. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร. (2502). วิวัฒนาการแห่งจิตรกรรมฝาผนังของไทยสถานจิตรกรรมฝาผนัง. กรุงเทพมหานคร: หอศิลป์ กรมศิลปากร.
- ฉัตรสุราจค์ แก้วเป็นทอง. (2556). การวิเคราะห์ เชิงเปรียบเทียบจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ กับจิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว จังหวัดน่าน. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์. มหาลัทธิศิลปากร.

- พวงเพชร สุรัตน์ทวีกุล. (2541). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). การศึกษาคืออะไร. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมบูชา.
- ภาณุพงษ์ เลหาสม. (2541). จิตรกรรมฝาผนังล้านนา. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- วัชรรา คลายนาทร และคณะ. (2553). สังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สน สีมাত্রัง. (2528). ข้อคิดเห็นการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมล้านนาจากจิตรกรรมฝาผนัง. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- สุชาติ เกาทอง. (2529). ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรพล ดำริห์กุล. (2543). งานศิลปกรรมลายคำประดับอาคารทางศาสนาล้านนาในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-24. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์*

GUIDELINES FOR ARTS EDUCATION TO PROMOTE CREATIVE ECONOMY

ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

Taweewat Jittiwetkul

วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

College of Fine Arts Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture, Thailand

E-mail taweewatgm@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 2) ศึกษาการบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและ 3) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศิลปกรรม โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 20 คน สรุปรายชื่อเบื้องต้นจากเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปขั้นต้นโดยผู้วิจัย จัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลในเชิงธุรกิจได้ ต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและเน้นพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการ 2) ด้านความร่วมมือในการจัดการ มีการประสานเครือข่ายด้านทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมกับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้รองรับความต้องการของผู้เรียนถึงระดับวิชาชีพขั้นสูงและ 3) แนวทางการจัดการศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ การบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง การส่งเสริมเชิงวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและการประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางวัฒนธรรม ข้อค้นพบในวิจัยนี้ คือ แนวทางการจัดการศึกษาแบบสามเอ หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic -

* Received 28 November 2022; Revised 25 December 2022; Accepted 27 December 2022

Add value) เป็นแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างอาชีพ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและเพิ่มคุณภาพ คุณค่าและมูลค่าสำหรับ ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์, มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม, วัฒนธรรมการจัดการ, การศึกษาด้านศิลปกรรม

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) study the importance of conservation. Continuing and managing education in arts and culture 2) Study the integration of art education management cooperation with arts and culture networks, and 3) Propose an art education management approach that promotes the creative economy. It is qualitative research. Collecting field data from administrators and faculty involved in the management of fine arts education. By selecting a specific sample group in accordance with the research objectives, 20 people summarized the preliminary information from the document, analyzed, synthesized and interpreted to create a preliminary conclusion by the researcher. Organized a group discussion meeting of 12 experts to certify the results and provide additional suggestions. The results of the research were as follows: 1) Management of art education Still unable to achieve business results must receive budget support from the government sector and focus on conservation missions 2) Cooperation in management There is a coordination of human capital networks. Social capital and cultural capital with professional dance organizations and groups Music and visual arts to support education management to meet the needs of learners up to the high vocational level and 3) Art management approaches to promote the creative economy is a balanced integration between professional promotion Building academic knowledge and applying wisdom to add value to cultural products. The findings of this research are that the Triple A Methods (Artist career - Academic - Add value) is an approach to promote the creative economy, consisting of education management to create a career to develop academic progress and increase quality value and value for cultural products.

Keywords: Creative Economy, Heritage of Artistic Wisdom, Management Culture, Fine Arts Education

บทนำ

โครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก (Mass production) มาเป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ที่มีพื้นฐานเชื่อมโยงกับการสร้างมูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและระบบดิจิทัลเทคโนโลยี ทำให้ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจใหม่ เพราะเป็นการนำความคิดและแรงบันดาลใจ รวมถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงกับภาคการผลิตจริง (Real Sector) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง โดยบรรจุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเติบโตให้แก่ประเทศ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ บริการและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมผลิตภาพภายในประเทศให้สูงขึ้น โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญคือการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์ใหม่ ผลักดันให้ศิลปวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของสังคม ปรับโครงสร้างและกลไกสถาบันทางเศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCA เพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้ เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตจากเดิมเป็นฐานการผลิตและฐานรายได้ใหม่ที่มีนวัตกรรมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561) สอดรับกับทิศทางการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมอบหมายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมให้กำหนดพันธกิจและจุดมุ่งหมายสู่ความสำเร็จไว้ในแผนแม่บทการพัฒนาทางการศึกษาด้านการศึกษาที่มุ่งหมายเป็นสถาบันต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค

ศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์และทัศนศิลป์ ที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ วิชาชีพ ในระดับชาติและนานาชาติ โดยเน้นจัดการศึกษาต่อยอดให้เกิดคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยให้ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและเผยแพร่ด้วยการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ คือ การจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2564)

ด้วยเหตุผลด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและความจำเป็นด้านการสร้างเครือข่ายวิชาชีพศิลปกรรมรวมถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดการศิลปกรรมในแขนงทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์และด้านทัศนศิลป์ ในประเด็นเกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรมการอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาการบูรณาการความร่วมมือจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 20 คน วิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปผลการวิจัย จัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาและการจัดการองค์กร จำนวน 12 คน ประเมินและรับรองก่อนเผยแพร่ผลวิจัย สำหรับการเลือกวิธีวิทยาการวิจัยนั้น ผู้วิจัยเชื่อในกระบวนการทัศนธรรมชาติหรือกระบวนการทางเลือกที่มีทัศนะว่า ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเครื่องมือรับใช้กระบวนการทัศนและความรู้ถูกสร้างขึ้นจากความหลากหลายตามบริบท ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้เป็นสองส่วนที่ไม่แยกจากกันและมีอิทธิพลต่อกัน (ชาย โพธิ์สิตา, 2559) สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความรู้สึก สถานการณ์ ค่านิยมและอุดมการณ์ที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยมากกว่าตัวเลข (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) สำหรับขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการวิจัย 2) เครื่องมือวิจัย 3) การ

หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 4) ข้อคำนึงด้านจริยธรรม 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) การรับรองและนำเสนอผลวิจัย รายละเอียดแต่ละหัวข้อมีดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ขอบเขตการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เนื้อหาส่วนหนึ่งอยู่ในเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามาบ้างแล้ว แต่ข้อมูลสำคัญอยู่ที่ผู้ให้ข้อมูลและอยู่ที่ประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือวิจัย เพราะทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์และประพัตินอย่างเป็นกลางเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปราศจากอคติ ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ได้แนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริหาร การศึกษา แนวคิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การจัดการศึกษาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลวิจัยจากเอกสาร (Document Data) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนและระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยคนควาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาอ้างอิงเป็นข้อค้นพบ (findings) ทำให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ (reliability) และมีความแม่นยำตรง (Validity)

ขั้นตอนที่ 3 สรุปเค้าโครงผลการศึกษาจากเอกสารเป็นข้อค้นพบขั้นต้นโดยผู้วิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 4 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารและคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา สร้างบทสรุป จัดข้อมูลในรูปแนวคิดให้เป็นหมวดหมู่ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและการบริหารรับรองผล ตามเนื้อหาและแนวทางที่นำเสนอ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัยตามประเด็นที่ศึกษาและรายงานผลวิจัยแบบพรรณนาความ

2. เครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่จากทฤษฎี แนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และจำแนกว่าควรสร้างเครื่องมือด้านใดบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา โดยมีขั้นตอนการทำเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ดำเนินการจัดทำร่างแบบวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎี แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติม ก่อนดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีวิธีการพัฒนาโดยการศึกษาข้อสรุปจากการวิจัยเอกสาร และนำมาจัดทำโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของของแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และดำเนินการปรับปรุง พัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

3. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 ตรวจสอบด้วยตนเองในประเด็นความถูกต้อง ครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยด้านวิชาการ ด้านเนื้อหา ด้านวัดและประเมินผล เพื่อรับรองความเที่ยงตรงกับเนื้อหา เป็นรายข้อหรือ IOC ซึ่ง Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. อธิบายว่า เป็นการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยแบบอิงเกณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ทุกข้อที่มุ่งวัดในแบบทดสอบ โดยคำนึงถึงแนวคิดตั้งต้น เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบให้มีความสอดคล้องกับข้อคำถามทุกวัตถุประสงค์ที่มีในแบบทดสอบ (พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนาจินดาศรี, 2561)เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์แล้ว คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อที่มีค่าไม่ถึง 0.5 ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุงใหม่ ตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อมีความมั่นใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยสรุปคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ การวิจัยสามารถใช้เก็บข้อมูลประกอบงานวิจัยได้

4. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมวิจัย

มีการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ต่อหน่วยจริยธรรมการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือให้รับรองก่อนเก็บข้อมูล สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ขอความอนุเคราะห์และแจ้งวัตถุประสงค์วิจัยก่อนเก็บข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ในการอ้างอิง ได้วางแผนตรวจสอบเป็นระยะสอดคล้องกับนิยามการคัดลอกผลงาน ใส่ข้อความอ้างอิงตามรูปแบบ นำเสนอแนวความคิดและสำนวนเป็นของผู้วิจัยเองให้เห็นปรากฏ

เป็นที่ประจักษ์และส่งโครงงานวิจัยเพื่อตรวจสอบด้วยเครื่องมือตรวจสอบ plagiarism เพื่อให้มั่นใจในสัดส่วนความซ้ำซ้อนที่ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 เก็บข้อมูลจากเอกสาร (documentary Data) ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วตามประเด็นและแง่มุมที่เกี่ยวข้อง สำหรับอ้างอิงในงานวิจัยน่าเชื่อถือและแม่นยำตรงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เก็บจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งเป็นผู้บริหารและคณาจารย์ของหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม จำนวน 20 คน บันทึกคำสัมภาษณ์ วิเคราะห์ แยกแยะ จับประเด็น ตีความสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบเบื้องต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการศึกษาภาคสนาม

6.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์โดยการจำแนกประเภท ชนิดโดยไม่ใช้ทฤษฎี แต่ใช้ความรู้จำแนกและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

6.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือแบบอุปนัย คือ ตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรม หากข้อสรุปได้ยังไม่ได้รับการตรวจสอบถือว่าเป็นสมมุติฐาน หากยืนยันแล้วถือว่าเป็นข้อสรุป

6.4 สรุปข้อมูลวิจัยจากการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกข้อมูลจากเอกสาร วิเคราะห์ประมวลผลตามประเด็นที่กำหนดไว้ จัดข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็น Category ตามประเด็นหลัก ประเด็นย่อย หัวข้อย่อยตีความสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบและนำเสนอเป็นผลงานวิจัย

7. การรับรองและนำเสนอผลการวิจัย

การรับรองและประเมินผลงานวิจัยโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการบริหารและการจัดการองค์กร จำนวน 12 ราย ก่อนการเผยแพร่และนำเสนอเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ผลจากการวิจัย พบว่า ศิลปกรรมเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอยู่จำกัดในวงหมู่ผู้สนใจเท่านั้น ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงวัฒนธรรม ส่วนหน่วยจัดการศึกษาอื่นในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้กำหนดพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและจัดการศึกษาศิลปกรรมไว้เป็นส่วน

หนึ่งในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น สำหรับความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ปรากฏตามบทสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละรายที่มีความสอดคล้องกันว่า

“สถาบันฯ มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการการจัดการศึกษา มีพันธกิจหลัก คือการอนุรักษ์ สืบสานรักษาศิลปวัฒนธรรม” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2, 2565)

“การเป็นหน่วยจัดการศึกษาที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ทำให้มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น มีบทบาทหน้าที่ด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นและไม่อาจดำเนินการเชิงธุรกิจได้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3, 2565)

“การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม คือ กลไกการรักษารากเหง้าที่สะท้อนความมั่นคงของชาติ รวมถึงเป็นดัชนีชี้วัดที่สะท้อนความหลากหลาย เป็นพลวัตวัฒนธรรมของชาติ ที่แสดงถึงการสืบทอดคุณค่าของความเป็นไทย ทำให้ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าและเป็นสิ่งที่แสดงควมมีอารยธรรมของชาติไทยคงอยู่” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

และ “การอนุรักษ์และการจัดการศึกษาศิลปกรรม สามารถสะท้อนที่มาและบอกเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นไทย ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและยังแสดงอัตลักษณ์ของชาติ ซึ่งต้องปลูกฝังตั้งแต่ระดับเยาวชนในรูปแบบการขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรมด้านการศึกษารองรับการอนุรักษ์และสืบสานต้องใช้ผู้มีใจรักในศาสตร์นี้โดยตรง จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งรวมผู้มีใจรักศิลปวัฒนธรรมมาสร้างความเข้มแข็งของศาสตร์สำหรับส่งต่อแก่เยาวชนสืบไป” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

“ศิลปกรรม คือ พลังอ่อน (Soft Power) ที่สำคัญสำหรับกระจายตัวสู่ประชากรในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมประเพณีเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ เพราะศิลปกรรมเป็นศาสตร์ที่รวมศิลปะหลากหลายแขนงสามารถบอกเรื่องราวความเป็นมาของชาติได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องศาสนา ประวัติศาสตร์การเมือง การปกครอง สุนทรียะต่างๆ ล้วนนำมาเป็นแม่แบบพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการค้นคว้าวิจัยงานในศาสตร์ศิลปกรรมมากขึ้นและผลของข้อมูลมีความทันสมัย ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้น การศึกษา

ทางด้านศิลปกรรมนี้ จึงมีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับประเทศได้” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

โดยสรุปในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมนั้น ยังคงความสำคัญอยู่ในฐานะเป็นเครื่องมือที่แสดงถึงคุณค่าและมีความหมายในลักษณะพลังแฝงของสังคม แม้จะไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลในเชิงธุรกิจได้ แต่ต้องได้รับการอุดหนุนเป็นงบประมาณจากภาครัฐราชการเพื่อสนับสนุนพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการให้คงไว้และส่งมอบต่อไปแก่เยาวชนของชาติ

2. การบูรณาการจัดการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษามีบทบาทสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประกอบด้วยพันธกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อบริการวิชาการและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น ในการบูรณาการจัดการศึกษาให้ผสมกลมกลืนอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้ปฏิบัติพันธกิจได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนให้เกิดการสืบสาน รักษาและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาตินั้น ต้องได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบูรณาการเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นไปตามบทสรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ต้องเสริมกระบวนการบริหารเชิงขับเคลื่อน ภายใต้อำนาจและส่งเสริมการบูรณาการภายใต้หลักพฤติกรรมและนวัตกรรม รวมถึงต้องนำหลักการบริหารมาบูรณาการ ให้สามารถตอบโจทย์การตลาดที่เปลี่ยนแปลง โดยการลงพื้นที่จริงในการแสวงหาเอกลักษณ์ชุมชน อนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริมอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยัง ควรมีเครือข่ายหรือหน่วยงานประจำท้องถิ่น ที่ให้ความรู้เชิงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

และ “มีการบูรณาการจัดการศึกษาด้านบริหารและเสริมสร้างด้าน Content Management เพราะปัจจุบันการตลาดในยุค G5 เป็นการขยายผ่านช่องทางออนไลน์เป็นสำคัญ เพื่อนำมาต่อยอดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โดยต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เป็นหลักในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจและต้องคำนึงถึงจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของชาติที่สามารถอธิบายถึงต้นราก หรือที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานได้ โดยไม่ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบูรณาการการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า

“สถาบันฯ สามารถจัดการศึกษาศิลปกรรมซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้ถึงระดับปริญญาเอก ทั้งทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี เพราะมีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและศิลปินแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญและใช้ทุนทางสังคม ความเป็นพี่น้องในวงการคอยเกื้อกูลกันและนอกจากนั้นยังมีครูอาจารย์รุ่นเก่าที่ได้มาช่วยสอนแบบกัลยาณมิตร เพราะลำพังงบประมาณจากภาครัฐคงไม่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดการศึกษาได้ขนาดนี้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1, 2565)

สรุปผลการบูรณาการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากการใช้ทุนหรืองบประมาณที่เป็นเงินตามปกติแล้ว สมรรถนะของหน่วยงานที่สำคัญคือ มีการใช้ทรัพยากรหรือทุนที่ไม่ใช่เงิน ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนเครือข่ายวิชาชีพ เพื่อระดมความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

3. แนวทางการจัดการภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลักคิดและมุมมองใหม่ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต้องวางเป้าหมายให้ระบบการศึกษาเป็นไปเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ แทนการเน้นสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการตามแบบแผนและปรัชญาการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดจุดหมายใหม่ ในกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องต้องตามพันธกิจ คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการประกอบสัมมาชีพและมีความสามารถนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มได้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามบทสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“บรรยายวิชาการจัดการธุรกิจศิลปกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลาย ด้านบริหาร การเงิน การตลาด การสร้าง Content ส่งเสริมความสำคัญของศิลปกรรมและควรจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงบทบาทด้านการรักษาองค์ความรู้เดิมให้คงอยู่และเพิ่มแนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการศึกษา” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

ส่วนอีกความคิดที่สนับสนุนคือ “การใช้เนื้อหาด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์เป็นแกนหลักและใช้มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมแขนงต่างๆ มาเป็นแกนรอง เพื่อดึงองค์ความรู้ที่มีมาเชื่อมโยงข้อมูลให้สัมพันธ์กัน เพื่ออธิบายความชัดเจนของพันธกิจการศึกษาควบคู่กันไปกับ

การส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการศึกษาด้านศิลปกรรม” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

และ “ต้องขับเคลื่อนจัดการแสดงออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับระบบการศึกษาที่ส่งเสริมอาชีพอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังเพิ่มช่องทางการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุค Next COVID-19” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

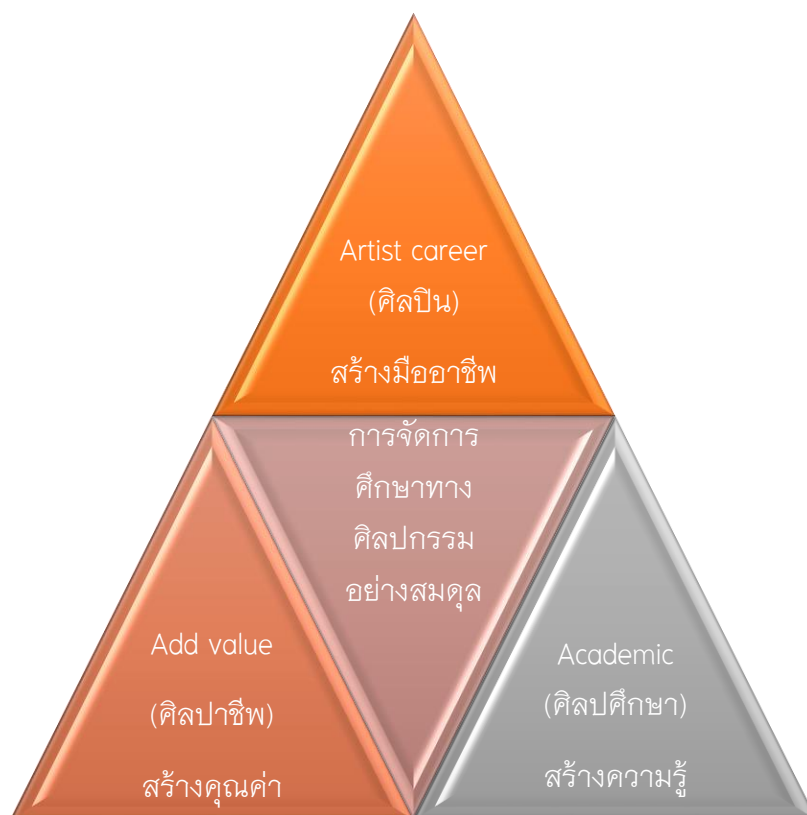
สอดคล้องกับคำอธิบายที่ว่า “ต้องส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับงานด้านศิลปกรรม โดยการสร้างสรรค์งานออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการนำเอามรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้เป็นอาชีพ เพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อยอดในการนำออกแสดงเผยแพร่ ควบคู่ไปกับหน่วยงานในท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า

“จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาศิลปกรรมเพื่อต่อยอดอาชีพทางด้านนี้ ส่วนทางวิชาการเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับรองลงมา” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4, 2565)

ดังนั้น แนวทางการจัดการภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ แนวทางที่บูรณาการกับเครือข่ายในภาควิชาชีพซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตโดยตรงและเป็นเจ้าขององค์ความรู้หลักที่สำคัญ รวมทั้งเสริมสร้างความสมดุลระหว่างวิชาชีพ วิชาการและการยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการเพิ่มมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางศิลปกรรมด้วย

เพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านแนวทางการจัดการศิลปกรรม ผู้วิจัยจึงประยุกต์และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods) โดยจัดทำเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า เพื่ออธิบายให้เห็นว่า แนวปฏิบัติการจัดการต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกันทุกด้าน สอดคล้องกับตำรับหลักการสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาที่เสนอว่า การจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยาก ต้องดำเนินการ 3 เรื่องไปพร้อมกัน คือ การสร้างความรู้ เพื่อนำความรู้ไปเคลื่อนไหวสังคมพร้อมกับการเชื่อมโยงในเชิงระบบเพื่อสร้างพลังให้เกิดขึ้นจากทั้งอำนาจรัฐ อำนาจสังคมและอำนาจของความรู้ (ประเวศ วะสี, 2554) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods)

สรุปแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมแบบสามเอ คือ การสร้างนักปฏิบัติมืออาชีพทางด้านศิลปกรรมหรือศิลปินที่ทรงภูมิความรู้หรือศิลปินศึกษา นอกจากนั้นยังมีสำนึกตระหนักในการสรรหาแนวทางเพิ่มมูลค่าให้กับวิชาชีพแห่งตนหรือมีความเป็นศิลปินอาชีพ ในสัดส่วนที่ผสมผสานอย่างสมดุลไม่สุดโต่ง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. ความสำคัญการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในเชิงธุรกิจและอยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงานภาครัฐฯ แต่ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้มีพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบเชิงธุรกิจที่ต้องอาศัยความคุ้มค่าแห่งผลประโยชน์จากการลงทุนและยังคงต้องอาศัยพึ่งพิงงบประมาณตามแบบของระบบราชการทั่วไป แต่สามารถพบการสร้างความสำเร็จด้าน

ยุทธศาสตร์เชิงอนุรักษ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายจัดตั้ง ที่ให้อำนาจหน้าที่ด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม นาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์ในเชิงวิชาชีพ และเชิงวิชาการให้มีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2535 ดังนี้ “การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่สำคัญและควรจะดำเนินควบคู่กันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เพราะความเจริญของบุคคล ตลอดจนถึงความเจริญของประเทศ และของโลกโดยส่วนรวมด้วยนั้น มีทั้งทางวัตถุและจิตใจ ความเจริญทั้งสองทางนี้ จะต้องมีการประกอบกัน เกื้อกูลและส่งเสริมกันพร้อมมูล จึงจะเกิดความเจริญที่แท้จริงได้ ประเทศทั้งหลาย จึงต่างพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ พร้อมกันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์” (สรุปปัญหา, 2559)

นอกจากนั้นการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่คู่กับการสร้างสรรค์ด้วย สอดคล้องกับการอธิบายศิลปกรรมร่วมสมัยที่ว่า ศิลปกรรม (Art) เป็นคำรวมที่กินความกว้าง ครอบคลุมศิลปะทุกแขนงทั้งทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง วรรณกรรม ส่วนศิลปศึกษา หรือ Art Education ที่พัฒนามาสู่ Arts Education พหุศิลปศึกษาซึ่งผสมผสานศิลปะทุกด้านไว้ด้วยกันนั้น แสดงถึงคุณค่า (Values) ที่ประณีต งดงาม เป็นเลิศ เช่น ศิลปะการปรุงอาหาร ศิลปะแม่ไม้มวยไทย โบประประกอบโรคศิลป์ เป็นต้น ดังนั้น หากการกระทำใดถึงขั้นยอดเยี่ยม ลึกซึ้ง เหนือปกติ เหนือกาลเวลา ถือว่าเป็น “State of the Art” หมายถึง ชั้นเขียนเหนือเมฆ หนึ่งไม่เป็นสองรองใคร เราต้องเชื่อมั่นศิลปะในมุมกว้างก่อน มองป่าทั้งป่าก่อนที่จะมองต้นไม้เพียงต้นเดียว ส่วนการศึกษาศิลปะและการสร้างสรรค์ศิลปะ ย่อมเป็นสิ่งเดียวกัน คือ ศึกษากว้างเพื่อให้รู้กว้าง ศึกษาลึกเพื่อให้รู้ลึก ความกว้างและความลึกในแต่ละศาสตร์ย่อมเป็นคุณต่อพัฒนาการของศาสตร์และเมื่อศิลปะเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ตัวงานหรือชิ้นงานศิลปะเกี่ยวข้องกับศิลปวัตถุ (Art Object) ฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง ความรู้ที่กว้างและลึกหรือองค์ความรู้ (Body of knowledge) ย่อมมีพลังขับเคลื่อนสร้างสรรค์ศิลปะให้ยอดเยี่ยมล้ำลึกยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะ มิใช่เพียงแรงงาน ทักษะหรืออารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดเป็นกระบวนการที่ผสมกันระหว่างศิลปะและศาสตร์ (Art and Science) ระหว่างหิณและหยาง สมองซีกขวาและซ้ายอย่างมีสัดส่วนดุลยภาพ มีพลังขับเคลื่อนและผลักดันซึ่งกันและกัน อารมณ์ ความรู้สึกและความเป็นเหตุเป็นผลไปด้วยกัน อย่างมีประสิทธิภาพ งานศิลปะจึงประกอบด้วยจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมที่ไม่เหยียบเท้าตนเองหรือเป็นนวัตกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างแท้จริง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2555)

2. การสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในปัจจุบันเป็นการประสานความร่วมมือเพื่อบูรณาการใช้ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในแขนงนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ให้รองรับความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้ถึงระดับวิชาชีพชั้นสูงโดยมีรูปแบบ ดังนี้ 1) เครือข่ายด้านทุนมนุษย์ เป็นการนำผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในทุกระดับ 2) เครือข่ายด้านทุนทางสังคม เป็นความสัมพันธ์อันดีกันและเครือข่ายทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนและเกื้อกูลให้เกิดการบริหารอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาได้ทั้งในระดับพื้นฐานระดับวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา นอกจากนั้นยังมีรูปแบบวัฒนธรรมการจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจด้วยระบบอาวุโส การขอรับคำปรึกษาหารือและให้ความสำคัญกับคำแนะนำทัดทานของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิภายในของหน่วยงานและ 3) เครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม เป็นการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถาบันฯ กับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ทำให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนได้ถึงวิชาชีพชั้นสูงตามพันธกิจของสถาบันฯ ซึ่งวัฒนธรรมการบริหารจัดการโดยประสานสร้างเครือข่ายเหล่านี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวรรณกรรมองค์กรของระบบราชการไทย พบว่า ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงาน การบริหารงานให้เป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (อณิษฐา หาญภักตินิยม และจิตสุภา แกมทับทิม, 2561) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องทุนมนุษย์ ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยที่สรุปว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (มณีวรรณ ฉัตรอุทัยและคณะ, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ ที่พบว่า ภาครัฐจำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวคิดปฏิบัตินิยม วิธีการเชิงกลยุทธ์ เป็นทางเลือกที่ดี บูรณาการ ผสมผสาน หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นเลิศเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยโดยมีภาคีต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยตรวจสอบ ขับเคลื่อนบุคลากรภาครัฐด้วยกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้อย่างเป็นระบบ (ชินวัตร เชื้อสระคู, 2561)

3. แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เป็นแนวทางการจัดการที่ผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการและเพื่อการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าทางวัฒนธรรม โดยแนวทางการจัดการที่สมดุลและเหมาะสม คือ แนวทาง Triple A Methods เป็นการสร้างจิตวิวัฒน์ หรือจิตสำนึกใหม่ (New Conciseness) ให้เห็นหมดหมายใหม่ของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม

โดยองค์ประกอบในการจัดการแบบ Triple A Methods ประกอบด้วยหลักการ 3 ข้อ คือ 1) Artist career การจัดการเพื่อส่งเสริมศิลปกรรมให้เป็นอาชีพ สร้างนักปฏิบัติหรือศิลปินให้เป็นอาชีพ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับแรก 2) Academic การจัดการเพื่อสร้างองค์ความรู้และความยั่งยืนทางวิชาการ และ 3) Add value หลักการจัดการในเชิงประยุกต์หรือใช้ภูมิปัญญาทางศิลปกรรมเพื่อการเพิ่มคุณภาพ สร้างมูลค่าและเสริมคุณค่าให้กับทรัพยากรมนุษย์ สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหน้าที่ของการศึกษาที่ว่า การศึกษามีหน้าที่ 2 ด้าน ดังนี้ 1) หน้าที่เชิงอนุรักษ์ (Conservative Function) บำรุงรักษาข้อมูลตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ไว้ ตั้งแต่เรื่องค่านิยม ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไปจนถึงวิทยาการต่างๆ อาจมีการเผยแพร่ ถ่ายทอด สืบทอด องค์ความรู้ให้แก่กันได้และเก็บรักษาไว้ได้ด้วยเช่นกันและ 2) หน้าที่เชิงสร้างสรรค์และสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative & Innovative Function) ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้า เป็นการค้นคว้าหาสิ่งใหม่ สร้างสรรค์สิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นให้เป็นนวัตกรรมแห่งอนาคตและกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นได้ด้วย ซึ่งการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาและยังเป็นเครื่องมือที่ใช้เผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ด้วย ซึ่งหน้าที่ของการศึกษามีความสำคัญและต้องทำหน้าที่ควบคู่กันไปเสมอ องค์ความรู้เก่าเชิงอนุรักษ์จะเป็นฐานข้อมูลที่ดีในการสร้างสรรค์ความรู้ ในขณะที่นวัตกรรมใหม่ทำให้องค์ความรู้ยุคเก่ากระจัดจ้าน รู้ถึงข้อดีข้อเสียที่ควรปรับเปลี่ยนและมีการเกี่ยวโยงกันอีกหลายมิติ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการก้าวไปข้างหน้าของโลกเป็นอย่างมาก (ธาดา ราชกิจ, 2563) นอกจากนี้การศึกษาด้านศิลปกรรมยังเป็นการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ อาทิ ด้านศิลปกรรม ด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านวรรณกรรมและด้านวัฒนธรรม ส่วนการสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดเป็นมูลค่าหรือราคาในการสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการสร้างรายได้และด้านการฝึกอบรม (พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวฑฒโน และพระพิชญพล รูปทอง, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ คือ แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่สมดุลและเหมาะสมสำหรับส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เรียกว่า แนวทางการจัดการแบบสามเอ (ศิลปิน-ศิลปศึกษา-ศิลปอาชีพ) หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic - Add value) หมายถึง แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมอย่างสมดุลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างนักปฏิบัติที่มีความเป็นศิลปินมืออาชีพประกอบกับการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการเพิ่มคุณภาพ คุณค่าและมูลค่า

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยคณาจารย์และผู้บริหารหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จนนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้และข้อค้นพบงานวิจัย คือ แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบและบริบทของหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวความคิดและวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นทุกประการ สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ คือ การหาความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการศึกษากับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากฐานเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสติปัญญา แรงบันดาลใจ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยการปรับประยุกต์วัฒนธรรมให้เป็นสินค้า เปลี่ยนคุณค่าศิลปกรรมให้เป็นมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการหาแนวทางสร้างความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติและส่งผลให้คนรุ่นหลัง จึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสถานการณ์ COVID-19 ที่ทำให้เกิดการทำงานแบบปกติใหม่ (New normal) ขอขอบคุณความอนุเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนางานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิและขอขอบคุณความร่วมมือจากกัลยาณมิตร รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2564 จาก https://www.m-culture.go.th/th/ewt_dl_link.php?nid=7162
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). สรุปประเด็นสำคัญยุทธศาสตร์ชาติ. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2565 จาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53165&Key=news_act

- ชาย โพธิ์สิตา. (2559). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ชินวัตร เชื้อสระคู. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์: ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(2), 200-215.
- ทรูปลูกปัญญา. (2559). คำพ่อสอน -ว่าด้วยเรื่องความสำคัญของการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม. เรียกใช้เมื่อ 13 กันยายน 2565 จาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/55033/-cul-201611-theme>
- ธาดา ราชกิจ. (2563). การศึกษา (Education) สำคัญอย่างไรกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2565 จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190625-education-for-hrd>
- ประเวศ วะสี. (2554). มองมุมใหม่ จัดการใหม่ ในระบบสุขภาพชุมชน. เอกสารประกอบการประชุมมหกรรมสุขภาพชุมชน ครั้งที่ 2 จากความรู้สู่ระบบจัดการใหม่ จินตนาการเป็นจริงไม่รู้จบ “New Management New Possibility”. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1 13 ตุลาคม 2561.
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1. (20 พฤษภาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2. (23 พฤษภาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3. (27 พฤษภาคม 2565).
แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้
สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4. (5 กรกฎาคม 2565).
แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้
สัมภาษณ์)
- พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวฑฒโน และพระพิชญพล รูปทอง. (2560). การศึกษาคุณค่าของ
ศิลปะปูนปั้นภายในวัดตามการรับรู้ของคนในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นคร
ลำปาง, 6(1), 8-16.
- พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. วารสารการ
วัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 3-12.
- มนีวรรณ ฉัตรอุทัยและคณะ. (2561). ทูมนุชย์: ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
ไทย. วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า, 22(พ.ค. 2561), 5-22.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2555). ศิลปกรรมร่วมสมัย: การเรียนรู้และสร้างสรรค์. วารสารสถาบัน
วัฒนธรรมและศิลปะ, 14(1), 14-20.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2564). แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565–2569.
เรียกใช้เมื่อ 3 พฤศจิกายน 2564 จาก <http://bpi.ac.th/index.php/en/about-us/management/management5>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อณิษฐา หาญภักดีนิยม และจิตสุภา แกมทับทิม. (2561). “วัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการ
ไทย”. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(1), 343-351.

แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์
ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
GUIDELINES FOR REDUCING SOCIAL INEQUALITY BASED ON
MANORA CULTURE IN BANPAKLAT COMMUNITY, THUNGLUANG
SUB-DISTRICT, WIANGSA DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

วงศ์สิริ เรืองศรี

Wongsiri Rueangsri

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand

พระครูอรุณสุตาลังการ

Phrakru Arunsutalangkan

พระครูวิรัตธรรมโชติ

Phrakru Viratdhammachot

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว)

Phrakhruwinaithon Suriya Suriyo (Kongkawai)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: wongsiri2456@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการจัดวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด และ 2) แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) หัวหน้าศูนย์เรียนรู้ 2) คณะทำงาน 3) ผู้นำชุมชน และ 4) หน่วยงานภาครัฐ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนบ้านปากลัด มี 5 ประเด็น ได้แก่ 1.1) ด้านการศึกษาขาดโอกาสการเรียนรู้ครอบครัวมีฐานะยากจน 1.2) ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นเด็กนอกระบบและกลุ่มเปราะบางเกิด

* Received 5 December 2022; Revised 26 December 2022; Accepted 28 December 2022

การหลุมฝัง 1.3) ด้านสิ่งแวดล้อมความแตกต่างจากรูปลักษณ์ทำให้ถูกผลักออกจากสังคม 1.4) ด้านเศรษฐกิจครอบครัวมีฐานะยากจนทำให้ต้องลาออก หยุดเรียน และ 1.5) ด้านความไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐขาดความสนใจและความสำคัญจากหน่วยงานทำให้ขาดโอกาสและสิทธิ และการจัดการวัฒนธรรมมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ได้แก่ 1) การตั้งศูนย์สืบสานมโนราห์ปักษ์ใต้ 2) การจัดการความรู้ และ 3) การจัดการศึกษาเด็กนอกระบบ และ 2) แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ประกอบด้วย 2.1) การพัฒนาคน 2.2) การพัฒนาฐานชุมชน 2.3) การพัฒนาทักษะความรู้สมัยใหม่ 2.4) การพัฒนาศักยภาพชุมชน และ 2.5) การพัฒนาสร้างภาคีเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่การสร้างชุมชนฐานรากมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำ, ความเหลื่อมล้ำทางสังคม, ฐานวัฒนธรรม, มโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด

Abstract

The purpose of this article was to: 1) study the problem of social inequality and the management in Banpaklat community's Manora culture, and 2) approach to reduce social inequality based on the Manora culture in Banpaklat community, Thungluang sub-district, Wiangsa district. Suratthani province. The study was qualitative research by documentary data analysis with in-depth interview and focus group discussion. Data were selected by choosing a specific sample key informants such as 1) Head of Learning Center, 2) Working Group, 3) Community leaders, and 4) Government agencies total of 15 people for analyzed the information content and overview summarize. The research was found that: 1. the problem of social inequality in Banpaklat community consisted of 5 issues: 1.1) Lack of learning opportunities in poor families; 1.2) Development of children and youth to be out-of-form children and vulnerable groups wrong. 1.3) the environment, the difference from the appearance, causing them to be pushed out of society, 1.4) the family economy being poor, causing them to resign, drop out of school, and 1.5) the unfairness of state power, lack of interest and importance from agencies. deprives of opportunities and rights and management of Manohra culture in Ban Pak Lat community, namely 1) the establishment of the Southern Manohra Heritage Centre, 2) knowledge management, and 3) the education management for non-formal children. And 2)

a guideline to reduce social inequality based on Ban Pak Lat community's Manorah culture, consisting of 2.1) human development, 2.2) community development, 2.3) modern knowledge development, 2.4) community potential development, and 2.5) development. Create a network which leads to the creation of strong and self-reliant foundation communities equality Reduce social, economic and environmental inequalities.

Keywords: Guidelines for Reducing Inequality, Reducing Social Inequality, Culture on the Base, Manora Banpaklat community

บทนำ

ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจโลก ได้กำหนดกรอบแนวทางการทำงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเสนอว่าต้องมีการปรับทิศทางการพัฒนา 4 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการยกระดับคุณภาพมนุษย์ เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) สร้างสรรค์งาน (Creative) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) การสั่งสมความรู้ของสังคม (Wisdom) และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (ปรเมธี วิมลศิริ, 2560) ประเทศไทย 4.0 เป็น Value-based Economy ที่ต้องอาศัยการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้าง “นวัตกรรม” (Hall, S., 2001) รัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล โดยมุ่งเน้นการเสริมทักษะ องค์ความรู้ พัฒนาต่อยอดด้านการจัดการบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจากคุณค่าไปสู่มูลค่า การเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยและสังคมโลก สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ได้การกำหนดการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญ เพื่อเตรียมความพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย (ปรเมธี วิมลศิริ, 2560) ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ มี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ความมั่นคง 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (นุชนเตร จักรกลม, 2561)

จากการเปลี่ยนแปลงและการปรับทิศทางพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการยกระดับคุณค่ามนุษย์ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กล่าวคือ เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึง หรือขาดโอกาสต่อรอง และการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ระหว่างเมืองกับชนบท พร้อมทั้งความไม่เป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร (Marger, M. N., 2005) ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำทำให้เกิดเป็นความไม่เสมอภาค ความไม่เท่าเทียม ซึ่งเป็นการแสดงออกในด้านการครอบงำของกลุ่มชั้นนำ จนกลายเป็นกระบวนการกดขี่เสียดุลหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สถาบันพระปกเกล้า, 2562) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเมื่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเป็นสภาพพลวัต ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมมากที่สุดคือ โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะผ่านระบบการสื่อสารไร้สายและไร้พรมแดนโดยที่เส้นแบ่งของระยะทางและเวลาไม่มีผลใด ๆ ต่อการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โดยในสังคมจะค่อย ๆ ซึมซับวัฒนธรรมโดยไม่รู้ตัวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยมีสาเหตุการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ได้แก่ 1) เจริญทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เศรษฐกิจ ประชากร สังคม ส่งผลต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมในสังคม 2) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากการแพร่วัฒนธรรมของสังคมที่เป็นศูนย์กลางไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและแพร่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความเชื่อว่าสถานะทางสังคมหนึ่งสูงกว่าอีกสังคมหนึ่ง 3) การเปลี่ยนแปลงมาจากนวัตกรรม การค้นพบองค์ความรู้ใหม่และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และ 4) วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงมาจากการบังคับ สามารถเกิดขึ้นได้จากที่กลุ่มต้องการสร้างอุดมการณ์ให้สมาชิกในสังคมยึดถือและปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถเกิดขึ้นได้จากภายในสังคม (ปรีนทร์ นาคสิงห์ และอังกูร หงส์คณานุเคราะห์, 2561)

การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมใหม่และดับสูญไปของวัฒนธรรมเดิม กระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนทั่วทุกมุมโลก พื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีก็เช่นกัน หากแต่ต้นทุนจากพื้นที่กลับมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและทรงคุณค่า ซึ่งส่วนใหญ่มักจะปะปนไปด้วยเรื่องของความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในท้องถิ่นนับถือและกล่าวขานเล่าต่อกันมา โดยมีกลุ่มผู้สืบสานทางด้านวัฒนธรรม งานศิลปะการแสดงพื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหนังตะลุง มโนราห์ แต่ผลจากกระแสโลกเปลี่ยนแปลง และความเชื่อของผู้ปกครองที่มักเกรงกลัวต่อสิ่งที่มองไม่เห็นที่อาจมีผลกระทบต่อลูกหลานในการที่ลูกหลานต้องเข้าไปอยู่ในแวดวงมโนราห์ หนังตะลุง จึงส่งผลให้ครูภูมิปัญญาไม่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำหรับการจัดการกับความเหลื่อมล้ำทางความรู้เชิง

วัฒนธรรม อีกทั้งในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจำต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วชิรศักดิ์ มัชฌิมากโร และคณะ, 2564) ทั้งนี้ยังพบถึงปัญหา คือ สายใยผูกยึดสังคมประเพณีเข้าด้วยกันโดยทั่วไปจะวางอยู่บนพื้นฐานของเครือญาติ ซึ่งจะนำไปสู่การแบ่งขั้วระหว่างความเป็นญาติ กับความไม่เป็นญาติ อันไม่สามารถหักทอสายใยผูกพันให้กลายเป็น “เครือข่ายของการกระทำร่วมกันเพื่อสังคมส่วนร่วม”(Networks of Civic Engagement) ได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดการปิดกั้นสังคมแบบดั้งเดิมเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งสังคมแบบดั้งเดิมจะเรียกว่า “ตกตะลึงทางวัฒนธรรม” โดยจะมีการพัฒนาจากสังคมแบบประเพณีไปสู่สังคมสมัยใหม่ (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2551) ดังเช่น “ศิลปะการแห่งโนราห์” ที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่า ถูกสร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมหรือประดิษฐ์การใหม่ที่ก่อเกิดบนบริบทของพื้นที่ชุมชน และขัดเกลาให้พลวัตคู่ขนานกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมเกิดการตกผลึกเป็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่ได้ซึมซับเข้าไปในสายเลือดเปรียบเสมือนเป็นชีวิต จิตวิญญาณของชาวใต้ ดังนั้น กระบวนการสืบสานความรู้ทางวัฒนธรรมทั้งศาสตร์และศิลป์เชื่อมโยงกับการอยู่ร่วมกันในสังคม “พหุวัฒนธรรม” ที่หล่อหลอม ปลูกฝังตระหนักถึงคุณค่า รักษา พัฒนา และสร้างความนิยมสืบเนื่องอย่างยั่งยืน (วงษ์สิริ เรืองศรี, 2563) การตั้งศูนย์การเรียนรู้โนราห์เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยให้ “แขนงมโนราห์” ในศูนย์ได้มีการถ่ายทอดข้อมูล องค์ความรู้ให้เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจในด้านทักษะการรำโนราห์ (ชานนท์ ปรีชาชาญ, 2565) ซึ่งในปัจจุบันวัฒนธรรมมโนราห์ในชุมชนอาจถูกทำลาย สูญหาย และอ่อนแอ เนื่องจากการเข้ามาของการพัฒนาแบบทันสมัยจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งถือได้ว่าวัฒนธรรมชุมชนเป็นฐานสำคัญเป็นรากแก้วที่ยังลึก สำหรับชุมชนนั้นวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยตนเองและเพื่อตนเอง ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันที่แน่นหนาให้กับคนในชุมชน ในขณะที่หากเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมย่อมส่งผลกระทบเช่นกัน ดังนั้น ชุมชนควรมีการปรับเปลี่ยน กลั่นกรอง และรับมือไม่ให้ถูกรองรับจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และเพื่อให้ชุมชนมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งต้องอาศัยเงื่อนไขทางวัฒนธรรม เช่น การสืบสาน การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ความรู้ภูมิปัญญา การปรับตัว และเครือข่าย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการตนเองทางด้านวัฒนธรรม และหาแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์และวัฒนธรรมชุมชนด้านอื่น ๆ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติและนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขตการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน และมโนราห์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) หัวหน้าศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย หัวหน้า และผู้ช่วยศูนย์เรียนรู้ จำนวน 2 คน 2) คณะทำงาน ประกอบด้วย เลขา และกรรมการศูนย์ จำนวน 3 คน 3) ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่มและประชาชน จำนวน 5 คน และ 4) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย อบต. กรมพัฒนาชุมชน กศน. จำนวน 5 คน จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ มีอายุมากกว่า 20 ปี และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและมโนราห์ ไม่นต่ำกว่า 5 ปี

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมโนราห์ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.67 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าแบบสัมภาษณ์มีคุณภาพนำไปใช้ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชน 3) การจัดการวัฒนธรรมโนราห์ของชุมชน และ 4) แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนบ้านปากลัด และการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ของชุมชนบ้านปากลัด (สัมภาษณ์เชิงลึก) และระยะที่ 3 แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการตรวจสอบ

สามเส้า (Triangulation) เป็นการเปรียบจากมุมมองหลาย ๆ ด้านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในรูปแบบพรรณนา และสรุปเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากถัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า

1. ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนบ้านปากถัด มี 5 ประเด็น ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษา คือ ในช่วงปี 2563 เกิดวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้เกิดการดำเนินกิจกรรมส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะด้านการเรียนรู้เนื่องจากโรงเรียนเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนเป็นออนไลน์ ทำให้บางคนขาดโอกาสในการเรียนรู้ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย จึงต้องลาออกจากโรงเรียนไปประกอบอาชีพช่วยพ่อแม่ จากสถานการณ์ดังกล่าวได้ปิดกั้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน จึงนำมาสู่การรวมตัวของคนรุ่นใหม่ทำงานในศูนย์ฯ ได้คิดทบทวนเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว และพบว่าต้องการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.2 ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเด็กนอกระบบและกลุ่มเปราะบาง ขาดการดูแลจากครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้รู้สึกแค้นแค้นและไม่มีคุณค่าเดินทางหลงผิด แขนงนำเยาวชนจึงชวนคนกลุ่มนี้มารวมตัวมาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กและเยาวชนที่ได้เข้าร่วมกลุ่มเกิดการพัฒนาทักษะความรู้ และเกิดความภูมิใจในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ คือ ได้มีการฝึกฝนการรำนโนราห์จนกระทั่งสามารถรำได้ มีโอกาสไปแสดงในงานต่าง ๆ ภายในชุมชน

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม คือ จากความแตกต่างในหลายๆ มิติของคุณภาพของสิ่งแวดล้อม หรือความแตกต่างของกลุ่มคน ทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ถูกผลักออกจากสังคม เพราะรูปลักษณ์ภายนอก “ผิวคล้ำ อ้วนท้วม ไม่สวยไม่หล่อ” จึงไม่สามารถเป็นที่เชิดหน้าชูตาในวงมโนราห์ได้ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อฝึกซ้อมและแสดงมโนราห์ในงานต่าง ๆ ทำให้รู้สึกท้อแท้และไม่มีคุณค่าจึงหันเหไปในทางที่ผิด เช่น เล่นการพนัน ดิตสุราและสารเสพติด เป็นต้น

1.4 ด้านเศรษฐกิจ คือ ครอบครัวมีฐานะยากจนทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ทั่วถึงทำให้เด็กและเยาวชนต้องลาออก และหยุดเรียน เพื่อออกไปประกอบอาชีพช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง หาเงินมาดูแลคนในครอบครัวได้

1.5 ด้านความไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ คือ เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ขาดความสนใจและการให้ความสำคัญจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภายในและภายนอกชุมชนในการเข้ามามีบทบาทร่วมสนับสนุนการทำงานและการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเด็กเปราะบางและเด็กนอกระบบ ทำให้ขาดโอกาสและสิทธิต่าง ๆ

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “การลดความเหลื่อมล้ำด้านอาชีพควรมีจัดกระบวนการเรียนรู้ใช้กิจกรรมของวัฒนธรรมโนราห์เป็นฐานเพื่อให้ตรงกับความต้องการและความต้องการของเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปพัฒนาทักษะต่อยอดเป็นอาชีพต่อไป” (หัวหน้าศูนย์เรียนรู้, 2565)

“ที่นี่เริ่มจากเป็นชมรมฝึกสอนโนราห์เล็ก ๆ จุดประสงค์เพื่อการเปิดพื้นที่ให้เด็กเยาวชนด้อยโอกาสที่อยากเรียนรู้ ได้เข้ามาใช้พื้นที่ฝึกฝน ออกแสดงหารายได้เลี้ยงดูตัวเอง เพื่อให้เขาออกจากวงจรลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ” (คณะทำงาน, 2565)

“หากมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแล และสนับสนุนบ้าง ให้ความช่วยเหลือตามสถานการณ์ หรือด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ อาจทำให้บางคนอยากเรียนก็ได้ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนที่เป็นรากของการพัฒนาชุมชนมีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาชุมชน สังคมต่อไป” (ผู้นำชุมชน, 2565)

และ “ความเหลื่อมล้ำทางความรู้ส่งผลต่อศักยภาพในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ยังความเชื่อมโยงระหว่างความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ซึ่งขาดศักยภาพในการเข้าถึงความรู้ ความยากจนอีกด้วย” (หน่วยงานภาครัฐ, 2565)

2. การจัดการวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด

2.1 ศูนย์สืบสานมโนราห์ปักซีใต้ คือ จากการทำงานเชิงพื้นที่ของคนรุ่นใหม่ (นายชานนท์ ปรีชาชาญ) และพระปลัดไกรสร เกสโร เจ้าอาวาสวัดศรีพนมพลาราม ที่ได้เดินทางผ่านชุมชนและเห็นกลุ่มเด็กและเยาวชนจับกลุ่มฝึกซ้อมรำโนราห์ผ่านคลิปวิดีโอจาก YouTube ซึ่งเกิดจากเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ถูกผลักดันออกจากสังคมเพราะรูปลักษณ์ภายนอก “ผิวคล้ำ อ้วนท้วม ไม่สวยไม่หล่อ” ทำให้รู้สึกท้อแท้และไม่มีคุณค่าจึงหันเหไปในทางที่ผิด เช่น เล่นการพนัน ติดสุราและสารเสพติด จึงเกิดเป็นศูนย์สืบสานมโนราห์ปักซีใต้ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแขนงมโนราห์ โดยการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนราห์สำหรับเด็กและเยาวชน (6-19 ปี)

2.2 การจัดการความรู้ คือ มีการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมโนราห์ ประวัติศาสตร์ และการดำรงชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนบ้านปากกลัด โดยให้เด็กและเยาวชนช่วยกันสืบค้น ข้อมูลเกี่ยวกับโนราห์ และสอบถามข้อมูลประวัติศาสตร์ วิธีการดำรงชีวิตการเป็นอยู่ของคน ในชุมชนจากคนเก่า คนแก่ เพื่อนำข้อมูลเป็นฐานข้อมูล และการจัดทำองค์ความรู้เกิดเป็นชุด บทเรียนกระบวนการเรียนรู้ในการทำงานพื้นที่การเรียนรู้ทักษะชีวิตสามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

2.3 การจัดศึกษาของเด็กนอกระบบ คือ กลุ่มเยาวชนแกนนำคิดออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์มโนราห์ปักษ์ใต้บ้านปากกลัด ใช้วัฒนธรรมโนราห์เป็น ฐานในการจัดศึกษาของเด็กนอกระบบ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์ฐาน (CBR) เพื่อเป้าหมายในการลด ความเหลื่อมล้ำทางด้านวัฒนธรรม อีกทั้งยังนำความรู้ ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นระบบบนฐานการขับเคลื่อนในรูปแบบวิชาการ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน เยาวชน ในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน อันเป็นรากเหง้าของ จารีตของวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืนต่อไป จากการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะชีวิต การพัฒนาศักยภาพการ สื่อสาร การเขียนบทกลอน และการใช้สื่อเทคโนโลยี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการวัฒนธรรมโนราห์ของเด็กนอกระบบชุมชนบ้านปากกลัด

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า “การจัดการเรียนรู้การสืบสานศิลปะแขนงมโนราห์เป็นการ จัดตามความสนใจและความถนัดของเด็กและเยาวชน โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมา สอน จนนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้มโนราห์บ้านปากกลัด” (หัวหน้าศูนย์เรียนรู้, 2565)

“การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทพื้นที่เป็นตัวตั้ง มีกิจกรรมเสริมพัฒนาการตามวัยทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาทักษะความรู้ และทักษะชีวิต” (คณะทำงาน, 2565)

และ“การจัดศึกษาของเด็กนอกระบบโดยใช้วัฒนธรรมโนราห์เป็นฐานโดยมีแกนนำเยาวชนช่วยกันคิดออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์มโนราห์ปักษ์ใต้บ้านปากลัด ซึ่งต่างไปจากห้องเรียนในระบบเชิงอำนาจ จะทำให้ได้รู้ลึกปลอดภัยเนื่องจากมีพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนที่มีลักษณะคล้ายกันมาเจอ พบปะ พูดคุยเรื่องราว แลกเปลี่ยนกันและกัน” (ผู้นำชุมชน, 2565)

การศึกษาแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนาคน คือ การมุ่งเน้นการติดอาวุธทางปัญญาให้กับผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชน โดยมีความเข้าใจในบริบท แนวคิด หลักการ วิธีการในการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาชุมชนท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน และจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนคอยให้คำแนะนำและปรึกษา

2. การพัฒนาฐานทรัพยากร คือ การร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรและเพิ่มองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม มีการพัฒนาบนฐานของชุมชนโดยใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรที่มีเป็นหลักหรืออัตลักษณ์ชุมชน และนำมาสร้างคุณค่าแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมผ่านศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อสร้างกระจายองค์ความรู้และลดความเหลื่อมล้ำด้านวัฒนธรรมผ่านศูนย์การเรียนรู้อย่างยั่งยืน

3. การพัฒนาทักษะความรู้สมัยใหม่ คือ ความรู้ของคนในชุมชนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้ชุมชนค้นหาหากเหง้าในการพัฒนาต่อยอดชุมชนตนเอง ควรมีการบูรณาการระหว่างองค์ความรู้ชุมชนกับองค์ความรู้ศาสตร์สมัยใหม่บนรากฐานวัฒนธรรมชุมชน เพื่อยกระดับชุมชนในการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อนชุมชนต่อไป

4. การพัฒนาศักยภาพชุมชน คือ เมื่อมีการทำงาน หรือกิจกรรมควรมีการทบทวนบทเรียนการทำงานเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีในชุมชน และนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไข หรือพัฒนาศักยภาพชุมชน

5. การพัฒนาสร้างภาคีเครือข่าย คือ การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการยกระดับความรู้และลดความเหลื่อมล้ำด้านวัฒนธรรม โดยการบูร

ณการกับภาครัฐ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นำไปสู่การสร้างชุมชนท้องถิ่นฐานรากที่มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ สร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนบ้านปากลัด ในด้านการศึกษา จากสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ทำให้เกิดผลกระทบกับเด็กและเยาวชน มีระบบการเรียนการสอนเป็นออนไลน์ ทำให้เข้าถึงการศึกษาได้ยากเนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจนไม่สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่าย ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน กลุ่มนี้ถูกผลักออกจากสังคมเพราะรูปลักษณ์ภายนอก เกิดการรวมตัวฝึกฝนการรำนโนราห์จนกระทั่งสามารถรำได้ ด้านสิ่งแวดล้อม จากความแตกต่างในหลายๆ มิติของรูปลักษณ์ภายนอก ทำให้ถูกผลักออกจากสังคมรู้สึกท้อแท้และไม่มีคุณค่าจึงหันเหไปในทางที่ผิด ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีฐานะยากจนต่างต้องรับผิดชอบตนเองและครอบครัวไรการทำมาหากินทำให้ต้องหยุดเรียน และด้านความไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ ขาดความสนใจและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ขาดโอกาสและสิทธิที่ควรจะได้รับ และการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ ได้แก่ การตั้งศูนย์สืบสานมโนราห์ปักษ์ใต้โดยมีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนราห์ การจัดการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโนราห์ ประวัติศาสตร์ และการดำรงชีวิตการของคนในชุมชน และการจัดศึกษาของเด็กนอกระบบโดยใช้วัฒนธรรมโนราห์เป็นฐานมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBR) เพื่อเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านวัฒนธรรม และเป็นระบบบนฐานการขับเคลื่อนในรูปแบบวิชาการ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน เยาวชน ในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนและชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมถึงการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ดังที่ ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และภิญญา อนุพันธ์ กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นความไม่เท่าเทียมกันของคุณภาพ และมาตรฐานของการจัดการศึกษา เป็นผลกระทบโดยตรงต่อผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย และไม่มีโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ยิ่งทำให้โอกาสในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในสังคม (ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และภิญญา อนุพันธ์, 2564) และวชิรศักดิ์ มัชฌิมากิโร และคณะ ได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำในชุมชนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ปัจจุบันนั้นสั่งสมมาจากอดีตผ่านการพัฒนาที่ถาโถมเข้ามาในยุค ปัจจุบันเป็นเวลาที่ยาวนานการเรียนรู้ที่ขาดความเป็นระบบและ

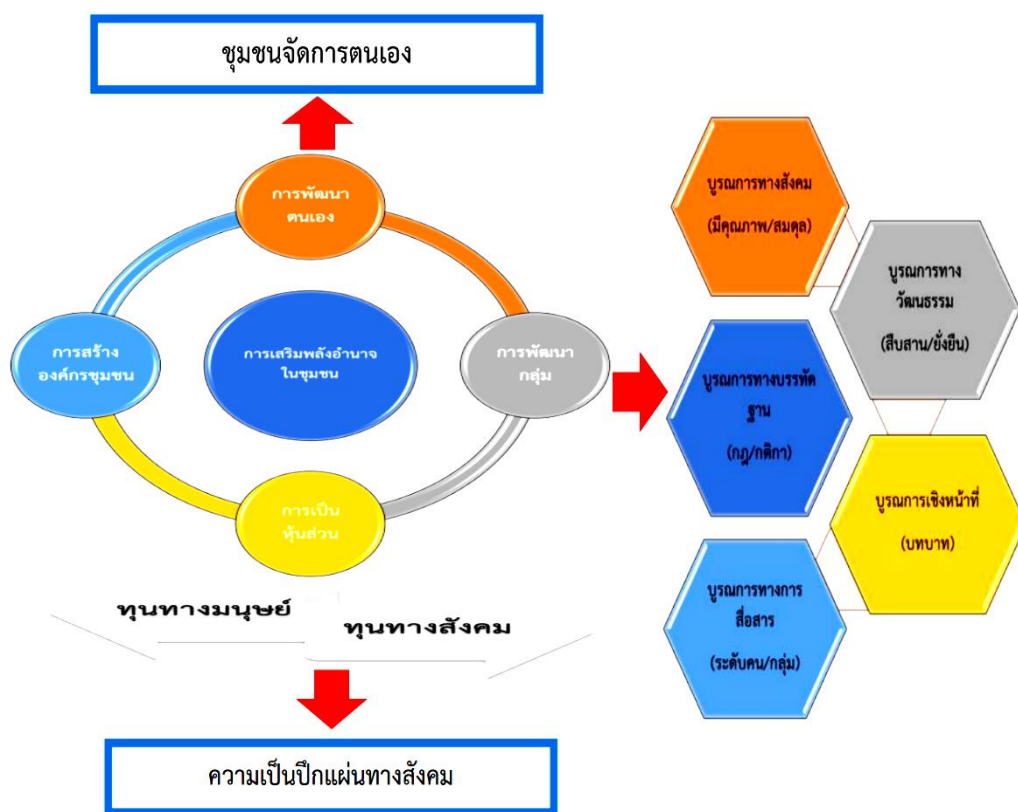
ต่อเนื่องจึงส่งผลให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนในพื้นที่ เมื่อไม่เข้าใจประวัติศาสตร์ก็ขาดความมั่นคงในรากเหง้าของตนเองที่ยึดโยงกับความรู้ ความตระหนักและจิตสำนึกในการที่จะรักษาและอนุรักษ์ความเป็นตัวตนของพื้นที่โดยรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเพิ่มความเหลื่อมล้ำในชุมชนด้านวัฒนธรรม ดังข้อมูลในการสำรวจด้านความรู้และความเข้าใจสถานการณ์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ชุมชนของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับน้อย นี่เป็นสัญญาณที่สำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้นิเวศวิทยาวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับประชาชนในพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ (วรวิศศักดิ์ มัชฌิมาภิโร และคณะ, 2564)

จากการศึกษาแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโมโนราห์ชุมชนบ้านปากปลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย การพัฒนาคนในชุมชน ควรเน้นการติดต่อทางปัญญาให้กับผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชน การพัฒนาฐานทรัพยากร การร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรและเพิ่มองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม มีการพัฒนาบนฐานของชุมชนโดยใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรที่มีเป็นหลัก การพัฒนาทักษะความรู้สมัยใหม่ เป็นการบูรณาการระหว่างองค์ความรู้ชุมชนกับองค์ความรู้ศาสตร์สมัยใหม่บนรากฐานวัฒนธรรมชุมชน เพื่อยกระดับชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อน การพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีในชุมชน และนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไข หรือพัฒนาศักยภาพชุมชน และการพัฒนาสร้างภาคีเครือข่าย การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการยกระดับความรู้และลดความเหลื่อมล้ำด้านวัฒนธรรม โดยการบูรณาการกับภาครัฐ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นำไปสู่การสร้างชุมชนท้องถิ่นฐานรากที่มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ สร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม โดยผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมการแสดงเป็นการขับเคลื่อนที่เป็นฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นจากฐานรากที่แท้จริง ดังที่ อุทิศ ทาหอม กล่าวถึงการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนบนฐานวัฒนธรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อตอบโจทย์ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ภายใต้คำว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งได้นำเสนอแนวทางลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาคนในชุมชน 2) เน้นการพัฒนาบนฐานชุมชน 3) การพัฒนาทักษะศาสตร์สมัยใหม่ 4) สรุบบทเรียน 5) สร้างภาคีเครือข่าย การพัฒนาชุมชนบนฐานวัฒนธรรมวางรากฐานของสังคมให้เข้มแข็ง

สร้าง ความรู้ความเข้าใจในศักยภาพ เตรียมความพร้อมชุมชนพึ่งตนเองได้ ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนภายใต้คำว่า “เท่าทัน เท่าเทียม” ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้อย่างชาญฉลาด บนพื้นฐานคำว่า “รหัสวัฒนธรรม” หรือ Creative DNA ของตนเอง เป็นทรัพย์สินทางปัญญาสั่งสมจากบรรพบุรุษ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต (อุทิศ ทาหอม, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

การเรียนรู้ นิเวศวิทยาวัฒนธรรม และสร้างองค์ความรู้ ด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBR) เพื่อเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านสังคม และสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน รวมทั้งการนำหลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นนวัตกรรมที่สร้างร่วมกับชุมชนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนส่งผลในการลดความเหลื่อมล้ำด้านวัฒนธรรมในชุมชน ทั้งนี้เป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน เพื่อพัฒนาให้คนในชุมชนค้นหารากเหง้าในการพัฒนาต่อยอดชุมชนตนเองให้ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และเพื่อนำมาสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ซึ่งการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมต้องเริ่มต้นจาก “คน” ต้องได้รับพัฒนาทั้งการศึกษา ความรู้ ความสามารถ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนำไปสู่การสร้างชุมชนฐานรากให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำเชิงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็น “ชุมชนจัดการตนเอง” เป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน โดยคำนึงถึงศักยภาพ ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้สังคมเกิดความชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยสร้างองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม หรือเรียกว่า “นวัตกรรมทางสังคม” ที่เป็นกลไกที่สำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักในหน้าที่ส่วนตนและส่วนรวม ในรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชนเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ความสามานสามัคคี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ช่วยเหลือ แบ่งปันกัน ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม มีความเห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกันในชุมชน มี 4 มิติประกอบด้วย มิติการบูรณาการทางวัฒนธรรม มิติการบูรณาการทางบรรทัดฐาน มิติการบูรณาการทางการหน้าที่ และมิติการบูรณาการทางการสื่อสาร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของชุมชนบ้านปากลัด มี 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ และการจัดการวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ได้แก่ ศูนย์สืบสานมโนราห์ปักษ์ใต้ การจัดการความรู้ และการจัดการศึกษาของเด็กนอกระบบ แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย การพัฒนาคน การพัฒนาฐานชุมชน การพัฒนาทักษะความรู้สมัยใหม่ การพัฒนาศักยภาพชุมชน และการพัฒนาสร้างภาคีเครือข่าย โดยชุมชนพึ่งพาตนเองได้ มีการจัดการตนเองของชุมชนได้ รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้บนรากฐานภูมิปัญญา วัฒนธรรมของชุมชนสามารถพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา วัฒนธรรมให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งเชิงรุก และเชิงรับเน้นสร้างสรรค์ปัญญา เพื่อ

การเปลี่ยนแปลงต่อไป ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้คือ ชุมชนควรมีการจัดการตนเองให้ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพึ่งตนเอง และเข้าใจความเป็นธรรมชาติของชุมชนตนเอง เพื่อให้ชุมชนให้เกิดมีความสุขและยั่งยืน และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในชุมชนอื่น ๆ ผ่านการเก็บข้อมูลที่ให้เห็นถึงวิถีคุณค่า วัฒนธรรม ประเพณี และการสร้างความรู้ในชุมชน เพื่อเสริมสร้างพลังในชุมชนนำองค์ความรู้มาสู่การพัฒนาชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพื้นที่เรียนรู้ทักษะชีวิตศูนย์มโนราห์ปักขไต้บ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.). และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). ขอขอบพระคุณผู้รับผิดชอบโครงการคุณรัตนา ชูแสง คุณอรอุมา ชูแสง และคุณชานนท์ ปรีชาชาญ ประธานศูนย์ ในความอนุเคราะห์ข้อมูลต่อการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คณะทำงาน. (24 พฤษภาคม 2565). แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรมมโนราห์ชุมชนบ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วงษ์ศิริ เรื่องศรี, ผู้สัมภาษณ์)
- ชานนท์ ปรีชาชาญ. (2565). โครงการพื้นที่เรียนรู้ทักษะชีวิตศูนย์มโนราห์ปักขไต้บ้านปากลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: การสนับสนุนทุนจากโครงการจากมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.).
- ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และภิญญา อนุพันธ์. (2564). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL), 3(2), 63-68.
- นุชนนตรี จักรกลม. (2561). SMEs 4.0 มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. อุตสาหกรรมสาร วารสารของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 60(พฤศจิกายน-ธันวาคม 2561), 5-7.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ปรเมธี วิมลศิริ. (2560). ขับเคลื่อนแผนฯ 12 สู่อนาคตประเทศไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคมสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 54(2), 2-6.

- ปริญทร์ นาคสิงห์ และอังกร หงส์คณานุเคราะห์. (2561). การทำให้สงกรานต์กรุงเทพฯ เป็น
สินค้าวัฒนธรรมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. วารสารมานุษยวิทยา, 1(1), 159-190.
- ผู้นำชุมชน. (24 พฤษภาคม 2565). แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐานวัฒนธรรม
มโนราห์ชุมชนบ้านปากกลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วงษ์
สิริ เรื่องศรี, ผู้สัมภาษณ์)
- วงษ์สิริ เรื่องศรี. (2563). “มโนราห์” บนฐานการจัดการวัฒนธรรมร่วม: โนราเดิม เมืองตรัง.
วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 4(2), 12-27.
- วชิรศักดิ์ มัชฌิมากิโร และคณะ. (2564). โครงการการขับเคลื่อนภูมิปัญญาชุมชนผ่านศูนย์การ
เรียนรู้ในเวทีทวิภาคีวัฒนธรรมพื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน รายงานการ
วิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ(วช.).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2562). ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำความท้าทายของสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2551). การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งกรณีมีส่วนร่วมและสังคม
เข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: นิวส์ เมคเกอร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
เฟื่องฟ้า พรินติ้ง.
- หน่วยงานภาครัฐ. (28 พฤษภาคม 2565). แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐาน
วัฒนธรรมมโนราห์ชุมชนบ้านปากกลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์
ธานี. (วงษ์สิริ เรื่องศรี, ผู้สัมภาษณ์)
- หัวหน้าศูนย์เรียนรู้. (24 พฤษภาคม 2565). แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมบนฐาน
วัฒนธรรมมโนราห์ชุมชนบ้านปากกลัด ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์
ธานี. (วงษ์สิริ เรื่องศรี, ผู้สัมภาษณ์)
- อุทิศ ทาหอม. (2564). การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนฐานวัฒนธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทาง
สังคม. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 16(2), 55-73.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York:
Harper Collins. Publishers.
- Hall, S. (2001). Foucault: Power, Knowledge and Discourse. In Discourse Theory and
Practice. London: housand Oaks and New Delhi: SAGE Publications.
- Marger, M. N. (2005). Social inequality : Paterns & proceses. New York: McGraw-
Hill.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นวารสารวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม สามัญวัดสระเรียง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และคณะครู ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน บริหารการศึกษา และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารที่คณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน บริหารการศึกษา และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและ

ตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนสแตนต์อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสรวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kiarash, A., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสถาพร ปุณณนโนโท (จำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอมะเอยีร์ จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่ม
น้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควง. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร,
สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพินา.
- ประภัศร ปรีเอี่ยม และธรรมนุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?id=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด)

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ)

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

....(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระที่ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

....(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....